vergadering **C254**
zittingsjaar 2021-2022

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Binnenlands Bestuur, Gelijke Kansen en Inburgering

van 3 mei 2022

Vlaams Parlement

INHOUD

INTERPELLATIE van Chris Janssens aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de procedure voor de erkenning van 78 moskeeën en de structurele niet-toepassing van de vierjarige wachtperiode
– 38 (2021-2022) 5

VRAAG OM UITLEG van Kris Van Dijck aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de ondersteuning voor de lokale besturen in het kader van de vereenvoudiging van intergemeentelijke samenwerkingsvormen
– 2689 (2021-2022) 19

VRAAG OM UITLEG van Brecht Warnez aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over heldere en toegankelijke lokale besluitvorming
– 2707 (2021-2022) 22

VRAAG OM UITLEG van Brecht Warnez aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de dotatie voor lokale besturen die niet zijn aangesloten bij het gesolidariseerde pensioenfonds
– 2708 (2021-2022) 26

VRAAG OM UITLEG van Brecht Warnez aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over innovatieve klimaatprestatiecontracten voor een energie-efficiënt lokaal patrimonium
– 2727 (2021-2022) 27

VRAAG OM UITLEG van Maxim Veys aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de geloofsgemeenschappen en hun aanpak bij de discriminatie van lgbtqi+-personen
– 2740 (2021-2022) 31

VRAAG OM UITLEG van Sam Van Rooy aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de schorsing van de Borgerhoutse districtsaad wegens de ramadan
– 2745 (2021-2022) 36

VRAAG OM UITLEG van Jeremie Vaneeckhout aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over het gebrek aan zekerheid bij het opnemen van een lokaal politiek engagement
– 2757 (2021-2022)
VRAAG OM UITLEG van Brecht Warnez aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de toepassing van de constructieve motie van wantrouwen
– 2758 (2021-2022)
VRAAG OM UITLEG van Kurt De Loor aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de constructieve motie van wantrouwen en de onbestuurbaarheid van gemeenten
– 2771 (2021-2022) 39

INTERPELLATIE van Chris Janssens aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de procedure voor de erkenning van 78 moskeeën en de structurele niet-toepassing van de vierjarige wachtperiode
– 38 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, tijdens de vorige legislatuur zijn er geen lokale geloofsgemeenschappen, geen moskeeën of kerken erkend, en dat had voornamelijk te maken met het feit dat de toenmalige bevoegde minister alle erkenningsaanvragen on hold zette naar aanleiding van een hele reeks incidenten die zich voornamelijk voordeden bij de erkende moskeeën.

Er werd een commissie in het leven geroepen onder leiding van professor Rik Torfs, die een aantal aanbevelingen moest doen en die op het einde van de vorige legislatuur haar rapport heeft gepresenteerd in het Vlaams Parlement met een aantal aanbevelingen. De opvallendste daarvan was dat geloofsgemeenschappen een wachtperiode zouden moeten doormaken voor ze aanspraak zouden kunnen maken op erkenning.

Deze wachtperiode werd ook voldoende belangrijk geacht om ze dan ook op te nemen in het regeerakkoord van de nieuwe Vlaamse Regering, de regering-Jambon, weliswaar met de nuance dat een uitzondering wordt gemaakt voor reeds erkende geloofsgemeenschappen en geloofsgemeenschappen die reeds voor 1 juli 2019 hun erkenningsaanvraag hadden ingediend.

Op 20 oktober 2022 keurde het Vlaams Parlement het nieuwe Eredienstendecreet goed dat de alomtegenwoordige buitenlandse invloeden in de moskeeën zou moeten counteren. Een vierjarige wachtperiode voorafgaand aan de erkenning en een verbod op buitenlandse financiering zouden de overheid in staat moeten stellen die buitenlandse invloed tegen te gaan. Merkwaardig is wel dat niet het tijdstip van indiening bij de Vlaamse overheid in dat decreet werd ingeschreven als criterium om te bepalen of de aanvraag werd ingediend voor 1 juli 2019 om dan in aanmerking te komen voor de verkorte erkenningsprocedure, maar wel het tijdstip van het overmaken van de dossiers aan de representatieve organen van de erediensten. Het is toch wel een unieke en merkwaardige situatie dat interne communicatie tussen een geloofsgemeenschap en het representatieve orgaan ervan, communicatie waarop de Vlaamse overheid uiteindelijk geen controle heeft, als maatstaf wordt gebruikt voor de toepassing van afwijkende regels. Vooral dat het Executief van de Moslims van België (EMB), wanneer het gaat over moskeeën, de facto kan bepalen of een dossier al dan niet in aanmerking komt voor de afwijking op de vierjarige wachttermijn, is onbegrijpelijk, aangezien niet alleen uzelf, minister, maar zowat het hele land heeft vastgesteld dat dit orgaan absoluut onbetrouwbaar is en is samengesteld uit agenten van buitenlandse regimes.

Tijdens de voorbije jaren heb ik u al meermaals via schriftelijke weg de vraag gesteld hoeveel geloofsgemeenschappen al een erkenningsaanvraag hebben ingediend en hoeveel ervan desgevallend in aanmerking kwamen voor de uitzonderingsprocedure van een jaar. Merkwaardig is dat het aantal geloofsgemeenschappen dat in aanmerking komt voor de verkorte erkenningsprocedure, stelselmatig blijft aangroeien.

Op mijn schriftelijke vraag van 18 februari 2019 antwoordde uw voorganger dat het ging over 4 erkenningsaanvragen van moskeeën. In oktober 2019 antwoordde

uzelf dat het ging over 47 aanvragen, en in januari 2020 ging het plots over 59 aanvragen van lokale geloofsgemeenschappen.

Dit riekt ofwel naar onbewust in de kaart gespeelde fraude, ofwel naar een onwelriekende afspraak dat de vierjarige termijn weliswaar wordt ingeschreven in de wetgeving, maar de regering er alles aan wil doen om alle erkenningsaanvragen er nog even snel door te jagen en hen zo massaal vrij te stellen van de wachtperiode van vier jaar.

Intussen blijkt ook uit het antwoord op een recente schriftelijke vraag die ik u stelde, dat van alle geloofsgemeenschappen die een erkenningsaanvraag hebben ingediend, met name 78 moskeeën en 22 protestantse en orthodoxe kerken, geen enkele die wachtperiode van vier jaar moet doorlopen. Ze kunnen allemaal een beroep doen op een verkorte procedure van een jaar. Met andere woorden, de uitzondering op de vierjarige wachtperiode in het kader van de erkennings-procedure voor geloofsgemeenschappen is de algemene regel geworden.

Bovendien zijn er nog andere grote bedenkingen te formuleren bij het beleid dat u ter zake voert. Het belangrijkste opzet van het nieuwe decreet was eigenlijk het tegengaan van buitenlandse invloeden in moskeeën. Wanneer we echter kijken naar de namen van de moskeeën die een erkenningsaanvraag hebben ingediend, dan blijkt dat intussen een kwart, 20 van de 78 moskeeën die een aanvraag indienden, behoren tot Diyanet, en vijf tot Milli Görüs. Diyanet is een Turks overheidsorgaan, dat de Turkse staatsislam organiseert en rechtstreeks wordt aangestuurd vanuit Turkije. Milli Görüs is een andere Turkse fundamentalistische beweging met een bedenkelijke reputatie. Ook de erkenning en subsidiëring van de huidige 12 erkende Diyanet- en 4 erkende Milli Görüsmoskeeën werd ondanks het nieuwe decreet nog op geen enkele manier in vraag gesteld.

Het lijkt dus gewoon business as usual te worden. Ondanks alle ronkende verklaringen sluit men gewoon de ogen voor de al uitvoerig gedocumenteerde nefaste invloed die dergelijke moskeeën hebben op de integratie van de Turkse allochtonen in Vlaanderen.

Nog opmerkelijker is de rol die de Moslimexecutieve verder mag blijven spelen in die erkenning van moskeeën. Op 18 februari 2022 heeft uw partijgenoot minister Van Quickenborne aangekondigd de erkenning van de Moslimexecutieve in te trekken, onder meer wegens de sterke buitenlandse inmenging uit Turkije en Marokko in dat orgaan. U zei zelf ook al hier, in dit Vlaams Parlement, dat die Moslimexecutieve door de Staatsveiligheid wordt gezien als agent van buitenlandse overheden. Nochtans kreeg diezelfde Moslimexecutieve als representatief orgaan, net zoals de andere representatieve organen van de andere erediensten, belangrijke bevoegdheden en verantwoordelijkheden toegeschoven, onder meer het indienen van erkenningsaanvragen van moskeeën, het afleveren van adviezen over de mate waarin de moskeeën de voorwaarden naleven, en zelfs het samen-stellen van de besturen van de moskeeën.

Naast de moskee zelf is het overigens ook enkel die Moslimexecutieve die weet of een erkenningsaanvraag bij haar werd ingediend voor 1 juli 2019 en dus in aanmerking komt voor die verkorte procedure. Dat zet alweer de deur open voor fraude door dit onbetrouwbare orgaan. Blijkbaar zegt u in antwoord op schriftelijke vragen dat er momenteel aan de opdrachten van de Moslimexecutieve niet wordt geraakt, dat die gewoon verder haar taken kan blijven uitoefenen. Daarmee zijn we dan uiteindelijk in de absurde situatie beland dat een instantie die wordt bestempeld als een agent van buitenlandse regimes, mee moet instaan voor de uitvoering van wetgeving die zogenaamd als belangrijkste doel heeft de invloed van deze buitenlandse regimes net tegen te gaan. Veel surrealistischer kan het niet worden. Uit alle informatie die ik intussen bij u kon verkrijgen, minister, blijkt

dat de aangekondigde strengere aanpak van moskeeën om de buitenlandse invloed tegen te gaan, echt een lege doos is. Ik heb daaromtrent dus een aantal vragen.

Erkent u dat de in het regeerakkoord afgesproken invoering van de wachtperiode van vier jaar voor lokale geloofsgemeenschappen de facto een lege doos is, aangezien in de realiteit geen enkele aan die vierjarige wachttermijn moet voldoen? Liefst 78 moskeeën en 22 kerken kunnen een beroep doen op de verkorte erkenningsprocedure, die eigenlijk de uitzondering had moeten zijn.

Erkent u dat u op een doelbewuste manier alle geloofsgemeenschappen – en dat zijn voornamelijk moskeeën – aan een versnelde erkenning wilt helpen en hen dus wilt laten ontkomen aan die nochtans essentieel geachte vierjarige wachttermijn?

Zult u, in uitvoering van het regeerakkoord, alsnog de nodige wetgevende initiatieven nemen die garanderen dat die vierjarige wachtperiode, de belangrijkste aanbeveling van de commissie-Torfs uit de vorige legislatuur, alsnog de norm wordt?

Op welke manier hebt u gecontroleerd of zult u nog controleren of alle erkenningsdossiers die nu zogenaamd in aanmerking komen voor de verkorte procedure, effectief ook voor die datum werden ingediend bij het representatief orgaan? Op welke manier kan fraude ter zake worden uitgesloten en welke initiatieven neemt u, mocht blijken dat alsnog geknoeid is met de data?

Hoe verantwoordt u dat de strijd tegen de buitenlandse invloed in moskeeën naar voren wordt geschoven als kernidee van het nieuwe Eredienstendecreet, terwijl nu blijkt dat een groot aantal erkenningsaanvragen van moskeeën in de praktijk betrekking hebben op moskeeën die zwaar onder buitenlandse invloed staan en, in het geval van Diyanet, zelfs de facto openlijk geleid worden door een buitenlands regime met een bedenkelijke reputatie?

Hoe verantwoordt u dat de strijd tegen de buitenlandse invloed in geloofsgemeenschappen naar voren wordt geschoven als kernidee van dat nieuwe decreet, terwijl het in realiteit de Moslimexecutieve is die een bepalende invloed heeft in de erkenningsprocedure en zelfs beslist of de moskee al dan niet in aanmerking komt voor de verkorte procedure?

En tot slot, minister en collega's, kan uw beleid en de uitvoering die u geeft aan het Eredienstendecreet, gezien al het voorgaande dat ik heb proberen te schetsen, nog rekenen op de steun van de voltallige Vlaamse Regering?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mijnheer Janssens, ik probeer uw vele vragen zo helder mogelijk te beantwoorden. De invoering van de wachtperiode van vier jaar is absoluut geen lege doos, zoals u beweert, en er is geen sprake van een of andere strategie om lokale geloofsgemeenschappen aan een versnelde erkenning te helpen door ze te onttrekken aan de wachtperiode van vier jaar. U dient een onderscheid te maken tussen de verkorte erkenningsprocedure van één jaar en de gewone erkenningsprocedure van vier jaar.

De wachtperiode van vier jaar is voor lokale geloofsgemeenschappen die een erkenningsaanvraag indienen bij hun representatief orgaan na 1 juli 2019. Aangezien de nieuwe erkenningsregeling maar recent in werking is getreden – op 16 november 2021 –, is het ook logisch dat er nog geen nieuwe erkenningsaanvragen voor de gewone erkenningsprocedure binnen zijn.

Daarentegen zijn er lokale geloofsgemeenschappen die sedert 2013 wachten op de behandeling van hun erkenningsaanvraag. In afwachting van de resultaten van de

studie-Torfs en de uitwerking van een nieuwe erkenningsregeling werden door de vorige Vlaamse Regering alle erkenningsaanvragen bevroren en niet meer verder behandeld.

Deze lokale geloofsgemeenschappen nogmaals vier jaar laten wachten, is onredelijk en disproportioneel lang. Dit zou voor sommige lokale geloofsgemeenschappen neerkomen op een wachtperiode van meer dan dertien jaar! Vandaar dat de decreetgever heeft voorzien in een verkorte procedure voor deze groep van lokale geloofsgemeenschappen.

De Raad van State, die een uitvoerig advies heeft uitgebracht van 42 pagina's, heeft geen enkele juridische kanttekening geplaatst bij de invoering van deze overgangsmaatregel. Trouwens ook niet door professor Torfs tijdens de hoorzitting van 12 juli 2021.

Ik wijs er ook op dat de termijn van 16 november 2021 tot 15 november 2022 van één jaar voor de verkorte procedure een vervaltermijn is die op 15 november 2022 eindigt. Na 15 november 2022 kan geen enkele geloofsgemeenschap nog een beroep doen op de verkorte erkenningsprocedure en zal ook voor de hangende erkenningsaanvragen van voor 1 juli 2019 de gewone erkenningsprocedure met een wachtperiode van vier jaar gevolgd moeten worden.

Op basis van de informatie die we ontvangen hebben van het secretariaat van het Executief van de Moslims van België (EMB) is onze inschatting dat mogelijks maar de helft van de 78 moskeeën zullen instappen in de verkorte erkenningsprocedure. Dat is dan instappen, daarna moeten ze de procedure nog met vrucht doorlopen.

Vanaf 16 november 2021 met de inwerkingtreding van het Erkenningsdecreet is de gewone erkenningsprocedure van vier jaar de norm om een erkenning te kunnen bekomen. Van een lege doos is dus helemaal geen sprake.

In uw interpellatie wekt u de indruk dat er naast de hangende moskeedossiers geen andere moskeeën zijn in Vlaanderen waardoor de gewone erkenningsprocedure van vier jaar een lege doos wordt. Dat klopt helemaal niet, want alleen al voor de islamitische eredienst zijn er naast de 78 hangende erkenningsaanvragen, die zoals ik zonet aangaf waarschijnlijk niet allemaal geactualiseerd zullen kunnen worden, nog meer dan 100 moskeeën die nog nooit een erkenningsaanvraag hebben ingediend. Indien ze ooit een erkenning willen, zullen ze de wachtperiode van vier jaar moeten doorlopen. Ook het aantal nieuwe orthodoxe en protestantse lokale geloofsgemeenschappen is in stijgende lijn en zullen bij een erkenningsaanvraag de gewone erkenningsprocedure doorlopen.

U wijst erop dat ik doelbewust vooral de 78 islamitische erkenningsaanvragen wil helpen te ontkomen aan de vierjarige wachttermijn door ze versneld te erkennen via de verkorte erkenningsprocedure. Deze bewering is absoluut niet juist. Alle 98 – 78 islamitische, 11 protestantse en 9 orthodoxe – erkenningsaanvragen die ik u heb meegedeeld in antwoord op uw schriftelijke vraag nummer 200 van 15 februari 2022 komen legitiem in aanmerking voor de verkorte erkenningsprocedure zoals bepaald door de decreetgever – uzelf en uw collega's – in artikel 67 van het Erkenningsdecreet.

In de toelichting bij uw interpellatie geeft u meer bepaald aan dat het aantal erkenningsdossiers ingediend bij het EMB in 2019, 2020 en 2021 zogenaamd stelselmatig is aangegroeid van 4 naar 78. U verwijst daarvoor naar schriftelijke antwoorden van mijn voorgangster, mevrouw Homans, en van mezelf.

U vindt dat aantal van 78 moskeedossiers merkwaardig en poneert zelf dat dat bewust of onbewust ruikt naar in de kaart gespeelde fraude en dergelijke meer. U bent al in 2020 geïnformeerd geweest over het aantal van 78 hangende

erkenningsaanvragen van moskeeën. Ik zal u dat aantonen aan de hand van de volgende chronologie van de feiten.

Toenmalig minister Homans antwoordde u op schriftelijke vraag nummer 148 van 26 november 2015 dat ze op dat ogenblik van het EMB 45 erkenningsaanvragen voor moskeeën heeft ontvangen. Ze bezorgde u ook een overzicht van die 45 erkenningsaanvragen.

In de commissievergadering van 2 mei 2017 deelde toenmalig minister Homans mee dat ze een aanbesteding zal doen om een externe instantie, namelijk professor Rik Torfs, aan te duiden om een onderzoek te voeren naar het toen bestaande erkenningskader en dat in afwachting daarvan geen nieuwe lokale geloofsgemeenschappen worden erkend. De erkenningsprocedure voor de hangende dossiers zal niet worden opgestart.

In navolging van wat toenmalig minister Homans heeft gezegd in de commissievergadering van 2 mei 2017, stelde u op 22 september 2017 nogmaals een schriftelijke vraag aan haar over hoeveel erkenningsaanvragen on hold zijn in afwachting van een hervorming van de erkenningsprocedure. De toenmalige minister antwoordde, net als bij uw schriftelijke vraag van 26 november 2015, dat dat er nog altijd 45 zijn.

Via een schriftelijke vraag van 18 februari 2019 informeerde u bij toenmalig minister Homans naar hoeveel moskeeën er op dat ogenblik bijkomend nog een erkenningsaanvraag hebben bezorgd. De toenmalige minister antwoordde dat ze nog vier erkenningsdossiers in 2018 heeft ontvangen en bezorgde u ook een overzicht van die vier bijkomende aanvraagdossiers.

Dus op 18 februari 2019 werd u door toenmalig minister Homans in kennis gesteld dat er op dat ogenblik 49 hangende erkenningsaanvragen voor moskeeën zijn: 45 ontvangen in 2015 en bijkomend 4 ontvangen in 2018.

In oktober 2019 werd ik minister van Binnenlands Bestuur. Mijn kabinet voerde in de periode november-december 2019 kennismakingsgesprekken met de representatieve organen in het licht van de invoering van een nieuw Erkenningsdecreet op basis van de studie-Torfs. Tijdens die gesprekken gaven de representatieve organen aan dat er nog verschillende erkenningsaanvragen bij hen werden ingediend voor 1 juli 2019 maar ze niet hebben bezorgd naar aanleiding van een brief die ze ontvingen van toenmalig minister Homans waarin hun werd meegedeeld dat er geen erkenningsaanvragen zullen worden behandeld in afwachting van de resultaten van de studie-Torfs en de invoering van een nieuw erkennings-kader.

Het EMB ontving die brief van minister Homans op 18 juli 2018 als reactie op de indiening van de vier nieuwe erkenningsaanvragen op 30 mei 2018 zoals zonet toegelicht. De representatieve organen van de protestanten en de orthodoxen ontvingen eenzelfde brief van toenmalig minister Homans, respectievelijk op 15 februari 2018 en 23 februari 2018.

Ten gevolge van die brief van minister Homans bezorgde het EMB, net zoals de protestanten en de orthodoxen, geen erkenningsaanvragen meer aan de Vlaamse Regering in afwachting van de resultaten van de studie-Torfs en de nieuwe erkenningsregeling. Het EMB deelde aan mijn kabinet tijdens de kennismakingsgesprekken met de representatieve organen mee dat er nog 29 erkenningsaanvragen voor 1 juli 2019 werden ingediend, maar niet bezorgd aan de Vlaamse Regering. Het gaat dus in totaal om ongeveer 70 hangende dossiers die in aanmerking zouden komen voor de verkorte erkenningsprocedure.

In de commissievergadering van 14 januari 2020 heb ik u ingelicht dat op basis van de informatie die we hadden, er een zeventigtal erkenningsaanvragen zijn die

in aanmerking kunnen komen voor de verkorte erkenningsprocedure. In uw schriftelijke vraag van 21 januari 2020 verwees u zelf naar die ongeveer zeventig hangende erkenningsaanvragen.

Om een concreet overzicht te hebben op de erkenningsaanvragen die, naast de bovenvermelde 49 die zijn bezorgd aan toenmalig minister Homans, nog voor 1 juli 2019 werden ingediend bij het EMB, gaf mijn kabinet in januari 2020 aan het Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB) de opdracht om bij alle representatieve organen van de erkende erediensten formeel een overzicht op te vragen van de lokale geloofsgemeenschappen die bij hen een erkenningsaanvraag voor 1 juli 2019 hebben ingediend, maar die nog niet bezorgd hebben aan de Vlaamse Regering.

Bij brief van 18 februari 2020 heeft de administrateur-generaal van ABB aan alle representatieve organen de vraag gesteld om hem schriftelijk een overzicht te bezorgen.

Voor wat betreft het EMB, heeft de toenmalige minister bij brief van 28 februari 2020 aan ABB een lijst bezorgd van de erkenningsaanvragen die bij haar zijn ingediend voor 1 juli 2019 maar nog niet bezorgd aan de Vlaamse Regering. Het betrof een lijst van 29 moskeeën, zoals het EMB eerder aan mijn kabinet mondeling heeft toegelicht tijdens de kennismakingsgesprekken van november-december 2019.

Dat bijkomende aantal van 29 moskeedossiers deelde ik u ook mee als antwoord op uw schriftelijke vraag nr. 61 van 17 november 2020. Ik bezorgde u een overzicht van de aantallen van de erkenningsaanvragen die nog bij de representatieve organen voor 1 juli 2019 werden ingediend.

In totaal zijn er dus 78 hangende erkenningsdossiers van moskeeën die in aanmerking komen voor de verkorte erkenningsprocedure: 49 dossiers meegedeeld aan minister Homans plus 29 meegedeeld aan mij zijn er 78. Van dat aantal was u gezien de verschillende antwoorden op uw schriftelijke vragen in principe al op de hoogte op 17 november 2020 via uw schriftelijke vraag nr. 61.

Op 15 februari 2022 vroeg u ten slotte via schriftelijke vraag nr. 200 nogmaals een stand van zaken over de hangende erkenningsaanvragen. Voor de islamitische lokale geloofsgemeenschappen deelde ik u correct mee dat dat 78 moskeeën betrof en bezorgde ik u daarvan een lijst. Al die verdachtmakingen van verschuiving van cijfers … Als je de chronologie volgt, zit dat heel logisch in elkaar.

U verwijst naar een schriftelijk antwoord van oktober 2019, waar ik toen antwoordde dat het EMB op dat ogenblik al 47 erkenningsaanvragen heeft bezorgd aan de Vlaamse Regering. Ik heb daar een fout gemaakt en gesproken over 47 terwijl het er 49 waren bij toenmalig minister Homans. Ik excuseer me daarvoor. Dat is een materiële vergissing. Dat blijkt ook uit de antwoorden van mijn voorgangster aan u in de periode 2015-2019, zoals ik daarnet heb toegelicht.

U verwijst ook naar een schriftelijk antwoord van 21 januari 2020 waarbij ik sprak over 59 aanvragen die aan de Vlaamse Regering werden bezorgd door het EMB. Dat betreft 47 islamitische, 6 protestantse en 6 orthodoxe erkenningsaanvragen, waarbij – zoals ik aangaf – de 47 aanvragen er 49 moeten zijn. Dat is dezelfde materiële vergissing, maar ik veronderstel dat de discussie niet echt daarover gaat.

Wat betreft de vraag over de manier waarop ik heb gecontroleerd of nog zal controleren, blijkt uit de zonet toegelichte chronologie van de hangende erkenningsdossiers die in aanmerking komen voor de verkorte erkenningsprocedure, dat de representatieve organen op correcte wijze de bij hen ingediende aanvragen hebben meegedeeld aan toenmalig minister Homans en mij.

Er zijn op dit moment geen aanwijzingen van enige fraude dat een representatief orgaan alsnog wetens en willens een erkenningsaanvraag van na 1 juli 2019 zou hebben doorgestuurd voor de verkorte erkenningsprocedure. Waarschijnlijk zal slechts de helft van die 78 aanvragers van het EMB effectief een dossier indienen.

Dan is er de vraag hoe ik verantwoord dat de strijd tegen de buitenlandse invloed in geloofsgemeenschappen naar voren wordt geschoven als kernidee, terwijl een groot aantal erkenningsaanvragen van moskeeën in de praktijk betrekking heeft op moskeeën die zwaar onder buitenlandse invloed staan. U verwijst naar Diyanet.

Twee van de belangrijkste elementen in het nieuwe Erkenningsdecreet zijn ten eerste het verbod op buitenlandse inmenging die afbreuk doet aan de onafhankelijkheid van een lokale geloofsgemeenschap of verband houdt met extremisme – die buitenlandse inmenging kan gebeuren via financiering of een andere vorm van ondersteuning –, en ten tweede het verbod op de bezoldiging van een eredienstbedienaar door een buitenlandse overheid. Om daarop toe te zien hebben we een nieuw toezichtsorgaan opgericht met adequate controlebevoegdheden: de Vlaamse informatie- en screeningsdienst.

Ook hebben we voorzien in een palet van sanctiemaatregelen om inbreuken op de erkenningsregels te kunnen bestraffen. Handhaving is altijd het sluitstuk van een daadkrachtige regelgeving. Via die nieuwe verbodsbepalingen kunnen we controleren of lokale geloofsgemeenschappen onder invloed staan van ongewenste buitenlandse inmenging.

U verwijst naar de Diyanetmoskeeën die geaffilieerd zijn aan het Turkse ministerie voor Godsdienstzaken. Die affiliatie uit zich vooral via de staatsimams die door Diyanet-Turkije worden bezoldigd en via een arbeidskaart worden overgebracht uit Turkije. Dat zal niet meer mogelijk zijn, waardoor we de buitenlandse invloed via buitenlandse staatsimams kunnen aanpakken.

Zoals ik eerder zei in de commissie op 5 oktober 2021, beoordelen we elke erkenningsaanvraag individueel, ongeacht tot welke denominatie ze behoort. Dat is trouwens ook de correcte toepassing van het decreet, en als minister ben ik gehouden aan het toepassen van de decreten op de juiste wijze.

Ik geef wel mee dat ik niet aanvaard dat welke geloofsgemeenschap dan ook misbruikt wordt door buitenlandse mogendheden om hier mensen in hun greep te houden, te polariseren, om segregatie in de hand te werken en om antidemocratische ideeën in onze samenleving te introduceren. Een erkenning is de beste manier om dit tegen te gaan, aangezien dan een lokale geloofsgemeenschap zich op een constructieve wijze inschrijft en moet inschrijven in ons Vlaams samenlevingsmodel, zoals trouwens de Staatsveiligheid tijdens de hoorzitting van 12 juli 2021 in de commissie heeft aangegeven.

Rond de werking van het EMB kent u inmiddels mijn mening, zoals ik die meermaals heb verkondigd in de commissie en het parlement. De problematiek van de Moslimexecutieve is niet nieuw en eigenlijk een constante geweest. Sinds haar oprichting in 1999 is er tot op heden een opeenvolging geweest van problemen die het goed functioneren van dat orgaan ernstig hypothekeren en die vaak tot frustraties bij zowel de moslimgemeenschap als bij de politiek leiden. Maar de slechte werking van het EMB heeft ons niet belet om de afgelopen jaren toch moskeeën te erkennen, imams te benoemen via de FOD Justitie en islamleerkrachten aan te stellen in het officieel onderwijs. Ik ben het dan ook niet eens met u dat het representatief orgaan een determinerende invloed heeft in de erkenningsprocedure. U geeft het EMB een gewicht dat het – of een ander representatief orgaan – niet heeft binnen onze nieuwe erkenningsprocedure.

Zoals ik meermaals in de commissie en in de plenaire heb meegedeeld, heeft het EMB, net zoals de andere representatieve organen, geen stem in de definitieve beslissing tot erkenning van een lokale geloofsgemeenschap. Het heeft er geen enkele stem in. De rol van het EMB beperkt zich tot het indienen van een aanvraagdossier, het begeleiden en ondersteunen van de lokale geloofsgemeenschap bij de erkenningsaanvraag en het bepalen of een lokale geloofsgemeenschap tot zijn eredienst behoort. Het kan bij een opheffingsprocedure niet-bindende adviezen geven in bepaalde gevallen.

Het nieuwe Erkenningsdecreet biedt ons een kader om zeer nauwgezet zelf als overheid te bewaken en te beoordelen of de geloofsgemeenschappen die we erkennen, de decretale erkenningsregels respecteren. De informatie- en screeningsdienst speelt hierin een belangrijke rol. Hij zal nagaan of aan alle erkenningsverplichtingen is voldaan en heeft hiervoor ook specifieke controlebevoegdheden gekregen om grondige screenings te verrichten. Als wij moeten weten of er buitenlandse inmenging is of niet, gaan we dat dus niet vragen aan een representatief orgaan, maar dat zelf onderzoeken, op het terrein, via de informatie- en screeningsdienst in samenwerking met alle veiligheidsdiensten.

Zoals u weet, moet de Vlaamse Regering overeenkomstig artikel 20 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 uitvoering geven aan de decreten, zonder ooit de decreten zelf te mogen schorsen of vrijstelling van hun uitvoering te mogen verlenen. Als ik dat doe, toon ik het grootste misprijzen voor het parlement en faal ik in mijn rol als lid van de uitvoerende macht. Mijn taak is de decreten juist toe te passen.

Ik geef als lid van de uitvoerende macht dan ook loyaal uitvoering aan de bepalingen, zoals vastgelegd door het Vlaams Parlement in het Erkenningsdecreet van 22 oktober 2021, dat de uitvoering is van hetgeen in het regeerakkoord werd afgesproken rond de erkenning van lokale geloofsgemeenschappen. Ik geef geen invulling aan de decretale bepalingen, maar voer ze uit.

De vorige erkenningsregeling was uitgewerkt via een besluit van de Vlaamse Regering, waarbij de Vlaamse Regering een zekere appreciatie had om invulling te geven aan het erkenningsbeleid. Ze had toen die mogelijkheid omdat het een besluit van de Vlaamse Regering was, zoals tijdens de vorige regeerperiode, waarbij de minister besliste om de erkenningsaanvragen niet te behandelen in afwachting van de studie-Torfs. Dat kwam doordat het een besluit was van de Vlaamse Regering.

Met het nieuwe Erkenningsdecreet hebben noch de minister, noch de Vlaamse Regering beleidsmarge om decretale bepalingen niet toe te passen. De erkenningsprocedure, de erkenningscriteria en de beslissingstermijnen werden door het Vlaams Parlement, door u, decretaal verankerd, en die moet ik als minister toepassen, en dat doen we dan ook.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Dank u, minister, voor het uitgebreide antwoord en voor het chronologische overzicht van mijn vele schriftelijke vragen. Ik weet niet of het de bedoeling is van ministers, maar in hun antwoorden geven ze vaak meer aanleiding tot het stellen van nieuwe vragen dan opheldering te geven bij de gestelde vragen. Vandaar waarschijnlijk dat het er zoveel zijn.

Maar, inderdaad, de discussie gaat niet zozeer over het aantal. Ze gaat over het feit dat de regering bij haar aantreden over de daken schreeuwde dat er een strenger beleid moest worden gevoerd, met die vierjarige wachtperiode als de meest opvallende maatregel. Uiteindelijk stel je dan halverwege de legislatuur vast dat zo goed als alle moskeeën – daar gaat het in hoofdzaak over – een versnelde

erkenning tegemoet kunnen zien. U zegt dat de Raad van State daar geen bedenkingen over maakte. Maar we hebben hier in het Vlaams Parlement hoorzittingen over dat nieuwe decreet georganiseerd, en toen zei de Vereniging van Vlaamse Provincies (VVP) toch ook dat het met die verkorte procedure voor hen heel moeilijk lag om binnen dat jaar een gefundeerd advies te geven over de erkenningsaanvragen. Ook het Vlaams Belang heeft toen die bedenking gemaakt.

U hebt mij herhaaldelijk aangesproken op mijn rol als decreetgever. Het Vlaams Parlement is inderdaad de decreetgever, maar dat maakt mij als individueel parlementslid uiteraard niet verantwoordelijk voor decreten die ik niet heb goedgekeurd. Het Eredienstendecreet is er zo een.

Het gaat bovendien ook over het tijdstip van indiening: 1 juli 2019. Ik vind het heel bizar dat het moment dat de geloofsgemeenschap het dossier heeft overgemaakt aan het representatief orgaan, als criterium wordt gehanteerd, zeker in het geval van de Moslimexecutieve. U hebt ernaar verwezen dat die fundamenteel onbetrouwbaar is, en ook onbetrouwbaar fundamenteel. Dan kunt u er toch niet van uitgaan dat een dergelijk orgaan de juiste informatie doorgeeft? De juiste datum van indiening om in aanmerking te kunnen komen voor die verkorte procedure – 1 juli 2019 –, zou toch het moment van indiening van het dossier moeten zijn bij de Vlaamse overheid? Dat gebeurt niet.

Ik heb nog een aantal aanvullende vragen, minister, op basis van wat u hebt geantwoord.

U hebt verwezen naar de vervaltermijn van 15 november 2022. Tegen die datum moeten alle erkenningsaanvragen geactualiseerd ingediend zijn bij u. Hebt u al geactualiseerde erkenningsaanvragen gekregen?

U zegt bovendien dat wat de moskeeën betreft maar de helft van die 78 die hun erkenningsaanvraag hebben ingediend, die aanvraag zullen bevestigen. Hebt u dan van het EMB ook meegekregen wat de reden daarvan is? U weet, de Moslimexecutieve zegt zelf dat ze, wat haar eigen organisatie en financiering betreft, helemaal geen steun meer hoeft van de overheid, van België of van Vlaanderen, dat ze zelf wel hun boontjes doppen en voor hun eigen financiering zullen zorgen. Hebt u de indruk dat onder invloed van die Moslimexecutieve, van dat extremistische orgaan, de moskeeën die een aanvraag hebben ingediend en waarvan de helft nu blijkbaar niet opnieuw een aanvraag indient en die erkenning niet hoeft, onder invloed van dezelfde Moslimexecutieve diezelfde houding aanneemt?

Wat dan met de erkenning en de financiering van de huidige twaalf erkende Diyanet- en vier erkende Milli Görüsmoskeeën? U hebt nogmaals benadrukt dat het wat u betreft niet meer mogelijk zal zijn dat Turkije een staatsimam zal afvaardigen in die Diyanetmoskeeën. Wat gaat u dan doen met die moskeeën die intussen al of nog erkend zijn? Dat zijn er voor Vlaanderen toch nog altijd twaalf. Gaat u daar ook de informatie- en screeningsdienst een taak in geven, en zo ja: wat wordt die geacht te doen en wat heeft die intussen al gedaan?

Trouwens, de reeds erkende moskeeën moeten zich conformeren aan de nieuwe wetgeving. Welke initiatieven zijn daar intussen al genomen? Wat hebben die geloofsgemeenschappen intussen reeds gedaan?

Ten slotte, wat de Moslimexecutieve betreft: u weet dat minister Van Quickenborne in februari heeft gezegd dat hij de erkenning van de Moslimexecutieve wil intrekken. We zijn intussen bijna drie maanden verder. Wat is de stand van zaken van dat dossier?

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaike De Vreese (N-VA): Een zeer uitgebreide vraag, mijnheer Janssens, maar over een zeer belangrijk decreet dat we vorig jaar goedkeurden. Minister, we verwachten erg veel van dit decreet. Het moet inderdaad een nieuwe start zijn van een nieuwe relatie tussen de overheid en de erkende erediensten in Vlaanderen.

Het is een decreet met tanden, met scherpe tanden, met minimale voorwaarden maar ook vereisten aan alle lokale geloofsgemeenschappen om die overheidsondersteuning te kunnen genieten. Het is een decreet met duidelijke controlemechanismen en waarin alles omschreven staat om die voorwaarden te gaan controleren. Dat is heel belangrijk, zodat de Vlaming ook weer vertrouwen krijgt in die procedure om over te gaan tot de erkenning van geloofsgemeenschappen.

Collega Janssens, we kennen natuurlijk de stijl van uw partij, maar deze keer hebt u toch heel zware uitspraken gedaan. U lijkt te suggereren dat een representatief orgaan zich schuldig zou hebben gemaakt aan een misdrijf, aan strafrechtelijke feiten. Dat is namelijk antidateren van officiële documenten en een vorm van valsheid in geschrifte, en daar staan strafrechtelijke sancties op. Daar moet u zich heel goed bewust van zijn.

Het is niet zozeer verbazend. De Moslimexecutieve heeft de laatste maanden op meerdere vlakken aangetoond organisatorisch ondermaats te werken, beïnvloed te worden door buitenlandse regimes, onduidelijke facturaties op te stellen, en schimmige tussenstructuren te bezigen. Het is een organisatie die de principes van goed bestuur nu eenmaal niet hoog in het vaandel draagt. Het mag duidelijk zijn: de intrekking van de erkenning had al een hele tijd terug genomen moeten worden. Desalniettemin is dus zeker waakzaamheid hier geboden.

Maar de brug die u daarna nog maakt, is opmerkelijk. U lijkt te suggereren dat alle moskeeën die in aanmerking komen om binnen één jaar erkend te worden, die erkenning ook zullen krijgen. Binnen afzienbare tijd zouden die 78 moskeeën allemaal erkend worden, maar dat is nu wel degelijk de rol van het decreet, de nood die er was aan dit decreet, om dat scherp te stellen, en dat is dat die controle gebeurt, dat de inspectie zich daarop zet, dat ze gaan kijken of de moskeeën zich wel degelijk aan de zeer strenge regels houden. Dat is ook de hoofdbrok, de grootste vernieuwing van dit decreet.

Het nieuwe decreet heeft een heel duidelijk kader getekend waarmee de erkenningsvoorwaarden nauwgezet getoetst gaan worden. De screeningsdienst is daarom net in het leven geroepen: om elke aanvraag te toetsen aan het kader. In feite is het ook heel simpel. Als een kandidaat-lokalegemeenschap niet aan die voorwaarden voldoet, zal er ook van die erkenning helemaal geen sprake zijn. De lengte van de wachtperiode heeft daar geen invloed op. Een wachtperiode van één jaar of van vier jaar: de voorwaarden blijven dezelfde. We verwachten van de screeningsdienst een enorme inspanning om de voorwaarden te controleren en een betrouwbaar advies af te leveren.

Het is dan aan de minister om op basis van die informatie een beslissing te nemen. Het is uw politieke verantwoordelijkheid, minister Somers, om die afweging te maken. Daarvoor hebt u nu alle instrumenten in handen om de eindbeslissing te nemen, niemand anders, en al zeker niet het representatieve orgaan, de Moslimexecutieve. Dat is ook trouwens nooit zo geweest in het verleden en dat zal nu op deze manier ook niet gebeuren. Die indruk wekt u wel in uw betoog. Dat vind ik zeer jammer.

Hetzelfde principe geldt natuurlijk ook voor de mogelijke antidatering van de eerste aanvraag. Het is zeer belangrijk, minister, dat de controle en screening daarop gebeurt. Zij moeten zeer goed gaan controleren dat de indiener de bewuste datum heeft gerespecteerd. Er moeten harde bewijzen zijn bij de aanlevering van het dossier. Als de datum gewoonweg niet klopt, dan verwachten we van de

screeningsdienst dat die dat zo aan u doorgeeft en dat u daar op dat moment rekening mee houdt.

Er is nog iets anders dat u over het hoofd lijkt te zien, en dat zijn de reeds erkende geloofsgemeenschappen. Ook zij moeten aan de nieuwe voorwaarden voldoen, ook zij moeten zich conformeren aan de nieuwe regelgeving. Die periode loopt nu. Ze moeten tonen dat ze financieel en geestelijk onafhankelijk zijn, dat er transparantie is over de giften, dat er correcte bestuursdocumenten zijn en dat er een overzicht gegeven wordt van de verwante vzw's. Wie dat niet doet, zal zijn erkenning verliezen binnen afzienbare tijd.

U maakt zich terecht druk over buitenlandse inmenging; u maakt zich terecht druk over Diyanet. Die rotte appels moeten er absoluut uit. Maar u besloot zich te onthouden op dit decreet, dat wel degelijk het verschil kan maken. Ik begrijp dat eigenlijk compleet niet. Als Vlaanderen zelf een concreet initiatief neemt en u kunt dat steunen, ontneemt u zichzelf de eigen verantwoordelijkheid. Ik vind dat echt jammer.

U komt met gegoochel van cijfers, administratieve procedures. U probeert te laten uitschijnen dat dit decreet een maat voor niets is, maar zelf neemt u geen enkele verantwoordelijkheid, of komt u met geen enkel voorstel.

Minister, ik vraag u om optimaal van dit decreet gebruik te maken. Een erkenning is een absoluut kwaliteitslabel. Het zorgt ervoor dat de Vlamingen weer vertrouwen hebben in de procedures. Daarvoor reken ik dus op u.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Minister, ik dank u voor uw heel omstandig antwoord. Ik heb er heel aandachtig naar geluisterd. Wanneer ik het naast de verklaringen van collega Janssens leg – ik denk dat dat toch de bedoeling is van een interpellatie –, dan vallen me vijf zaken op.

Mijnheer Janssens, ten eerste laat u uitschijnen dat er plots, out of the blue, 78 erkenningsaanvragen zijn voor moskeeën. Dat klopt niet, en blijkbaar was dat u al langer bekend. Dat blijkt uit de lange lijst schriftelijke vragen die is opgesomd, maar die ik niet zal herhalen.

Ten tweede laat u uitschijnen dat er voor die 78 een soort uitzonderingsregime bestaat, bijna geniepig, dat zij een soort van 'fast lane' krijgen. Dat klopt niet. Het is een verkorte procedure die expliciet in het decreet staat en waar behalve de Vereniging van de Vlaamse Provincies niemand een opmerking op maakte.

Ten derde laat u uitschijnen dat het enkel over moskeeën gaat. Dat klopt ook niet. Het gaat ook over elf protestantse en negen orthodoxe erediensten, heb ik gehoord.

Ten vierde beweert u dat die 78 moskeeën allemaal snel zullen worden erkend. Dat klopt niet. Uit het antwoord van de minister blijkt dat maar de helft in die verkorte procedure zal stappen.

Tot slot laat u uitschijnen dat die die zal worden erkend, dat ook heel snel heeft gekregen. Ook dat klopt niet, want vaak gaat het over procedures of aanvragen die al jaren lopen. Kortom, dit zijn vijf beweringen die niet juist blijken te zijn, die niet kloppen. Het is heel duidelijk dat de minister het – zoals collega De Vreese zegt – belangrijke decreet correct toepast. Mijnheer Janssens, de enige lege doos die ik hier zie in alle eerlijkheid, is uw interpellatie.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Ik dank de sprekers voor hun tussenkomsten.

Mijnheer Janssens, ik betreur de toon van uw interpellatie. We verschillen fundamenteel van mening over de plaats van de islam in de Vlaamse samenleving. We hebben daar een verschillende kijk op. U hebt een aantal voorstellen gedaan, ook bij het ontwerp van decreet, waarbij u vond dat de islam niet moest worden erkend. U hebt daar toen een aantal amendementen voor ingediend. We kunnen daarover van mening verschillen, elkaar daar verwijten over maken, daar met elkaar over debatteren, maar wat ik betreur in deze interpellatie, is de sfeer die u probeert te creëren dat ik hier een verkeerd gebruik van het decreet zou toepassen.

Ik heb geprobeerd exhaustief te antwoorden omdat ik dat belangrijk vind. Wanneer een minister wordt geïnterpelleerd, wordt hij eigenlijk met een belangrijk parlementair instrument aangesproken en wordt hem gevraagd naar de wijze waarop hij functioneert als minister bij de toepassing – in dit geval – van een decreet. En dus vind ik het belangrijk dat ik als minister heel duidelijk verantwoord en uitleg aan het parlement dat de toepassing van het decreet op een juiste manier verloopt. Ik hoop dat u dat ook in uw eindrepliek zult opmerken. Dat staat los van de onderliggende discussie hoe we naar de islam kijken, of we het een goed of een slecht decreet vinden, of we vinden dat er geen, weinig of veel moskeeën moeten worden erkend, of er moskeeën kunnen zijn in Vlaanderen. Dat is een discussie waarover we politiek van mening kunnen verschillen. Een interpellatie gaat echter ook over het functioneren van een minister, en ik vind de manier waarop u dat hebt benaderd, heel scherp zonder echt een inhoudelijke argumentatie. *(Opmerkingen van Chris Janssens)*

Een van de zaken, die het duidelijkst was, was de beschrijving van het groeiproces van het aantal moskeeën dat opeens in aanmerking zou komen en waar collega Ongena naar heeft verwezen. Bij het lezen van mijn antwoorden op de schriftelijke vragen die u regelmatig hebt gesteld – wat geen verwijt is, een parlementslid dan zich vastbijt in een dossier kunnen we alleen maar toejuichen – wist u heel goed hoe dat cijfer van 78 tot stand is gekomen en dat dit op een juiste manier is verlopen.

Ook in uw vragen over de datum van indiening van de aanvraag creëert u in de toonzetting van uw interpellatie een sfeer alsof ik iets zou faciliteren dat ik niet mag faciliteren. Dat is niet het geval. Ik pas het decreet toe. Ik heb geen keuze. Wanneer een decreet wordt goedgekeurd, is het mijn plicht om dat te doen. Ik pas hier heel nadrukkelijk artikel 67, §1, van het Erkenningsdecreet toe, dat heel duidelijk bepaalt dat voor de verkorte erkenningsprocedure een overgangsregeling is voorzien voor lokale geloofsgemeenschappen die voor 1 juli 2019 een erkenningsaanvraag hebben ingediend bij hun representatief orgaan. En dat was ook niet nieuw. Dat is ook niet zomaar uit de lucht komen vallen, want ook in de memorie van toelichting wordt daarnaar verwezen. En ook de conceptnota die we aan de Vlaamse Regering hebben bezorgd – en die ook voor u toegankelijk is –, van 29 mei 2020 betreffende het regelgevend erkenningskader bevatte deze bepaling. Het staat ook in de memorie van toelichting bij het Erkenningsdecreet, en in de nota aan de Vlaamse Regering betreffende de principiële goedkeuring op 13 november 2020 door de Vlaamse Regering van het voorontwerp van Erkenningsdecreet. Steeds opnieuw komt dat terug met uitleg erbij.

Ik heb ook in verschillende schriftelijke vragen van uw fractie over de erkenningsvragen altijd geantwoord dat de lokale geloofsgemeenschappen hun erkenningsaanvraag moeten indienen bij het representatief orgaan. U hebt daar vragen over gesteld op 17 november 2020, op 21 januari 2020, maar ook fractiegenoten van u op 22 juni en op 20 juli 2020. Wij hebben dat telkens herhaald. Dat is dus niet nieuw. Dat is gewoon de toepassing van het decreet. Wanneer u dus een minister interpelleert en zegt dat die dingen doet die niet kunnen, dan is dat iets anders

dan van mening verschillen over de grond van de zaak. Dat is verwijten maken aan de minister, wat ik een beetje betreur.

Dan kom ik nog tot een aantal concrete antwoorden, bijvoorbeeld inzake het aantal moskeeën. Er zijn in Vlaanderen ongeveer – men denkt – een 200 moskeeën waarvan men weet. Er zijn misschien nog meer moskeeën, maar men weet dat er een 200-tal moskeeën zijn. Daarvan zijn er op dit moment 25 erkend. Er zijn 78 erkenningsaanvragen bij het EMB binnengebracht in de voorbije jaren, vanaf 2013-2015 tot vandaag. Van die 78 zegt het EMB dat de helft maar een echte erkenningsaanvraag zal indienen, want zij moeten nu opnieuw die erkenningsaanvraag indienen voor de verkorte procedure. Waarom is dat? Er zijn verschillende redenen waarom men denkt dat het maar de helft zal zijn: sommige besturen zijn gewijzigd, sommige moskeeën bestaan zelfs niet meer, sommige moskeeën zijn misschien niet geïnteresseerd om die erkenning te krijgen. Men denkt dat ongeveer de helft – dat is wat het secretariaat van het EMB ons laat weten – een erkenningsaanvraag zal indienen, en dan moeten ze natuurlijk nog door de screeningsdienst en door mij op het einde van de rit de erkenning krijgen. De procedure is een tamelijk zware procedure.

Dat betekent dat meer dan de helft van de moskeeën die vandaag in Vlaanderen bestaan – ik denk zelfs drie vierde van de moskeeën als je het optelt –, eigenlijk nog door die lange procedure zal moeten gaan indien ze een erkenning willen. Het is dus een relatief beperkt aantal.

De 25 erkende moskeeën moeten zich ook conformeren aan het nieuwe decreet en we zullen daarop controleren. We zullen de controles doen – trouwens, we zullen dat ook bij de andere geloofsgemeenschappen doen – of ze zich effectief hebben geconformeerd aan de regelgeving, onder meer op het vlak van onafhankelijkheid en dergelijke meer.

Hoeveel hebben er vandaag al een erkenningsaanvraag ingediend? In totaal zijn dat er drie: één protestantse en twee islamitische, en die twee zijn allebei onontvankelijk verklaard. Dat dossier was niet in orde. Ze zijn onontvankelijk verklaard, en dat betekent dat er zelfs geen onderzoek gestart moet worden.

We hebben nu 25 erkende moskeeën. Toen ik begon, waren er dat 28. Ik heb er 3 gesloten. De vorige minister heeft er 1 gesloten. Dat is ook in het oude kader. Ik ben vast van plan ten aanzien van alle erediensten de regels zeer correct toe te passen. We hebben een streng maar rechtvaardig decreet. Het gaat hier ook over publieke middelen. Het feit dat de overheid zo'n instelling erkent, is een stuk waardering maar ook een stuk vertrouwen. Dat vertrouwen kan en mag niet beschaamd worden. Dat is toch wel een intense band. Je wil die band ook hebben. De Staatsveiligheid wijst er ook op dat als je die band kunt opbouwen, je zo'n geloofsgemeenschap net beter kunt integreren in onze Vlaamse samenleving. Dat zijn geen vrijblijvende spelregels. Dus ook bij die 25 zullen er ongetwijfeld een aantal zijn die die erkenning niet zullen krijgen als ze zich niet conformeren aan de spelregels.

Mevrouw De Vreese, ik kan u alleen maar bedanken voor de zeer goede lezing van het decreet, het heel helder verwoorden van het decreet en het wijzen op het belang ervan. Ik engageer me dan ook om het in de geest zoals u het hebt beschreven, uit te voeren, want dat is de juiste geest van ons decreet. Mijnheer Ongena, ook u wil ik bedanken voor uw tussenkomst.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, ik dank u voor de bijkomende antwoorden.

Ter attentie van de collega's die zijn tussengekomen, zou ik vooreerst willen zeggen dat het af en toe goed is om de voorbereide tussenkomstjes even terzijde te leggen en te luisteren als de interpellant aan het woord is. Dan zou u een aantal verwijten die u hebt proberen te maken, niet hebben gemaakt.

Minister, ik wil helemaal geen sfeer creëren, maar ik probeer aankondigingen van deze Vlaamse Regering en van een aantal regeringspartijen te toetsen aan de praktijk en aan de realiteit. De aankondiging van de Vlaamse Regering was aan het begin van deze legislatuur: 'We gaan strengere regels voorzien voor moskeeën en andere geloofsgemeenschappen.' De belangrijkste daarvan: 'Als ze erkend willen worden, moeten ze een wachtperiode van vier jaar doorlopen.' Wat is de praktijk? De uitzondering wordt de regel, want zo goed als alle geloofsgemeenschappen zullen nu in die verkorte procedure van één jaar terechtkomen.

De Vlaamse Regering kondigt aan: 'De buitenlandse invloed in moskeeën willen we tegengaan.' Wat is de praktijk? Een derde van de aanvragen komt van Turks-fundamentalistische organisaties. Ook de erkende moskeeën van Diyanet, van Milli Görüs worden – tot nu toe althans – gewoon met rust gelaten.

Wat kondigen de Vlaamse en ook de Federale Regering aan? Het EMB wordt voor ons een onbetrouwbaar orgaan dat wordt aangestuurd door buitenlandse regimes. In de praktijk blijft het EMB gewoon zijn rol spelen in het kader van de erkenningsdossiers en wordt dus door de Vlaamse Regering als een betrouwbare partner beschouwd. Mevrouw De Vreese, laat het u maar verbazen, maar in tegenstelling tot u en tot de N-VA vertrouwt het Vlaams Belang het EMB voor geen haar. *(Opmerkingen van Maaike De Vreese)*

U zegt dat u het heel raar vindt dat ik die organisatie ervan zou durven verdenken dat ze dossiers zou antidateren. Ik vertrouw die organisatie voor geen haar. Als ze meer moskeeën erkend zou proberen te krijgen door een aantal dossiers te antidateren, dan denk ik dat die daar perfect toe in staat is. Maar blijkbaar hebt u vertrouwen in het EMB. Daarover moet u dan maar met de N-VA-kiezer onderhandelen.

Aan het einde van de rit, althans in de huidige stand van zaken, minister, is de situatie dat het aantal erkende en gesubsidieerde moskeeën dankzij deze Vlaamse Regering binnenkort zou kunnen vervierdubbelen. Als u dat samenlegt met alle aankondigingen die gebeurd zijn, ook door uw partij, mevrouw De Vreese, stel ik voor om aan de N-VA-kiezer te vragen of die nu zo tevreden is met het nieuwe Eredienstendecreet als aan het einde van de rit het aantal erkende, en dus met belastinggeld gefinancierde, moskeeën in deze legislatuur blijkbaar gewoon kan vervierdubbelen.

Wat mij betreft is de conclusie dat, alle aankondigingen ten spijt, geen enkele Vlaamse Regering de islam en de Turkse moskeeën van Erdogan zozeer op hun wenken zal hebben bediend als deze Vlaamse Regering van minister-president Jambon en minister Somers. Voortaan zal die boodschap van Erdogan, die met belastinggeld gefinancierd is in Vlaanderen, nog luider klinken dan ooit tevoren, en dat allemaal dankzij de regering van de N-VA, CD&V en Open Vld. Uiteindelijk houdt ze blijkbaar liever de moskeeën te vriend dan effectief de buitenlandse invloed in die moskeeën aan te pakken.

De voorzitter: De interpellatie is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Kris Van Dijck aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de ondersteuning voor de lokale besturen in het kader van de vereenvoudiging van intergemeentelijke samenwerkingsvormen
– 2689 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

Kris Van Dijck (N-VA): Minister, zoals al meerdere malen in deze commissie aangehaald, zijn er in de loop der jaren heel wat structuren opgezet en is er decreetgeving uitgewerkt rond intergemeentelijke samenwerking. Zo hebt u als minister in het regeerakkoord en de beleidsnota vooropgesteld om het scala aan verzelfstandigings- en samenwerkingsvormen te vereenvoudigen en het organiek kader voor de verzelfstandigings- en samenwerkingsvormen, te optimaliseren. Aansluitend hierop zijn er enkele beleidsaanbevelingen gedaan in een bestuurskundig-juridisch onderzoek van de UGent en UHasselt.

Dit gaat allemaal over het decretale kader, maar er is natuurlijk meer dan dat. Het zijn immers de lokale besturen zelf die de noodzaak en meerwaarde van een welbepaald intergemeentelijk samenwerkingsverband aangeven en bepalen. Zij willen in vele gevallen meedenken om hun deelname in tal van samenwerkingsverbanden te herdenken, maar stoten daarbij vaak op praktische vragen of vragen over de wijze van aanpak van een dergelijke onderneming, van een dergelijke samenwerking.

Het is echter wel zo dat we deze legislatuur een strategisch project op poten hebben gezet om het aantal samenwerkingsvormen in Vlaanderen te rationaliseren, waaronder de regiovorming. De verplichte afstemming van de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden op de referentieregio's moet voor een momentum zorgen om ook de deelname in tal van verbanden te herdenken. Ik zie dus een unieke kans om ook echt tot verandering te komen. Dat kan natuurlijk ook maar alleen als we vanuit Vlaanderen actief dit proces gaan ondersteunen en echt bijdragen aan de denkoefeningen die nu in menig stadhuis of in menige gemeentehuizen lopen. Want ook daar is men constant bezig met het zoeken naar de beste manier van aanpak.

Ik ben me bewust van de verschillende inspanningen die via de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) lopen, maar ik vraag me toch af of we in dit geval ook niet een tandje bij kunnen steken. Er is heel wat decreetgevend kader, maar zorgen wij ook voor de nodige instrumenten? Ik ben daarvoor mijn mosterd gaan halen bij onze vrienden in Nederland, waar er in een publicatie sprake is van wat ze 'een gereedschapskist' noemen en wat ook zo wordt aangeboden, over hoe je concreet en vooral doeltreffend bovenlokaal kunt samenwerken. Het gaat om een aantal tips, stappenplannen die kunnen worden gehanteerd, instrumenten die kunnen worden ingezet en werkvormen die kunnen worden aangeboden en dergelijke meer.

Samenwerking binnen elk beleidsdomein is ook in Nederland, net zoals bij ons in Vlaanderen, verschillend. In het Nederlandse voorbeeld dat we hebben gezien, zijn de stappenplannen expliciet toegespitst op de beleidsdomeinen Zorg en Veiligheid. We gaan ervan uit dat die manier van werken ook elders kan worden ingezet. Een algemeen plan van aanpak voor gemeenten per beleidsdomein heeft tenslotte tot gevolg dat samenwerkingsverbanden enerzijds een grotere kans tot slagen hebben en anderzijds ook beter werken doorheen de looptijd van de samenwerking.

Ik heb, minister, twee zeer concrete vragen. Welke ondersteuningsmechanismes worden heden vanuit de Vlaamse overheid aangeboden aan lokale besturen om de

herverkaveling of het organiseren van de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden te begeleiden of aan te trekken? Ziet u een meerwaarde in een gereedschapskist waarin onder andere stappenplannen voor intergemeentelijke samenwerking vervat zitten ter ondersteuning van alle lokale betrokken actoren? Het zou voor hen een incentive kunnen zijn om aanbevelingen te krijgen over hoe je zo'n samenwerking het best aanpakt.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mijnheer van Dijck, ik dank u voor uw interessante vraag, want die geeft ons de kans om hier toe te lichten hoe wij daarmee nu al aan de slag zijn.

De Vlaamse overheid ondersteunt de regio's en lokale besturen op verschillende manieren: vanuit het Labo Regiovorming en vanuit het Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB).

Ik begin met het Labo Regiovorming. Een van zijn inhoudelijke werkpakketten gaat over de afstemming van de bovenlokale samenwerking. Het labo werkt aan een inventaris met een vergelijking van de referentieregio's en de samenwerkingsverbanden die daarbinnen moeten vallen. De inventaris laat de impact zien op het niveau van het lokaal bestuur, op het niveau van de regio en Vlaanderen en op het niveau van het samenwerkingsverband.

Op dinsdag 17 mei stelt het labo de inventaris voor tijdens een digitale infosessie. Er zal een rapport beschikbaar zijn voor elk lokaal bestuur, bijvoorbeeld voor de gemeente Dessel, en voor elke referentieregio, bijvoorbeeld de Kempen.

Het Labo Regiovorming heeft een lerend netwerk voor lokale organisaties opgestart over de afstemming van de bovenlokale samenwerking. De inventaris wordt als startpunt genomen om na te gaan hoe lokale besturen, regio's en samenwerkingsverbanden ermee aan de slag kunnen gaan. In de loop van 2022 zal het labo een stappenplan uitwerken voor de verschillende regio's en voor elk lokaal bestuur.

Het Labo Regiovorming biedt ook ontwikkelingstrajecten aan ter ondersteuning van burgemeestersfora en andere regionale en subregionale fora. Zo krijgen besturen begeleiding over netwerkmanagement, nieuwe methodieken en zelfevaluatie. Er zijn al enkele ontwikkelingstrajecten opgestart, bijvoorbeeld in de regio Antwerpen.

Tot slot zijn al verschillende webinars georganiseerd, waarbij regio's toelichten hoe ze hun regionale samenwerking aanpakken en waarbij academici ondersteuning bieden. Die zijn te herbekijken op de website van het Labo Regiovorming.

Dan kom ik bij de ondersteuning vanuit ABB. Dat biedt een permanente ondersteuning aan lokale besturen op het vlak van de intergemeentelijke samenwerking. Een team 'lokale samenwerking en verzelfstandiging' stond en staat de lokale besturen permanent bij voor al hun vragen over intergemeentelijke samenwerking. Momenteel loopt er bijvoorbeeld een onderzoek over de impact van de regiovorming op afvalintercommunales. Er kan voor advies op maat altijd contact opgenomen worden met ABB.

Ik merk ook op dat de lokale besturen vaak maar ook graag bij ABB aankloppen met vragen of in hun zoektocht naar advies. Dat zit in de reguliere werking van ABB ingebouwd. Algemene informatie en praktische tips over intergemeentelijke samenwerking en regiovorming zijn beschikbaar op de website van ABB: www.lokaalbestuur.vlaanderen.be.

Er loopt nu trouwens ook een thematische audit over de lokale aansturing van en omgang met intergemeentelijke samenwerking. Die audit zal in het najaar afgerond zijn.

We zijn nu al samen met Audit Vlaanderen, ABB en de VVSG aan het kijken op welke manier we de resultaten van die audit zullen omzetten in concrete ondersteuning van de lokale besturen, onder meer door de organisatie van webinars en studiedagen, de publicatie van goede voorbeelden en de opmaak van een leidraad of draaiboek

Dan is er uw verwijzing naar Nederland, dat ons beide na aan het hart ligt. Nederland spreekt over 'gemeenschappelijke regelingen', waar wij over intergemeentelijke samenwerkingen spreken. In Nederland wordt daarbij ondersteuning geboden met behulp van de gereedschapskist die u aanhaalt als voorbeeld in uw vraag. Dat helpt raadsleden die moeilijkheden ondervinden bij het sturen en controleren van intergemeentelijke samenwerkingsverbanden.

Dat onderwerp speelt ook sterk in Vlaanderen. Vaak komt de opmerking dat de gemeenten geen goed zicht hebben op wat er speelt in hun intercommunales en dat er een gebrek aan controle is vanuit de lokale besturen. Dat is al eerder ter sprake gekomen en was een van de voorstellen uit het onderzoeksrapport van de UGent en UHasselt naar de vereenvoudiging van de verzelfstandigings- en samenwerkingsvormen.

Tevens moet worden opgemerkt dat die gereedschapskist om de positie en invloed van raadsleden te versterken volledig toegespitst is op de Nederlandse context, die verschilt van die van Vlaanderen. De regelgeving is daar anders. In Vlaanderen bepaalt het decreet over het lokaal bestuur de bevoegdheden van de lokale besturen ten aanzien van de intercommunales. Het decreet zet daarbij ook in op een sterke positie van gemeenteraadsleden die decretaal al staat ingeschreven. Daarom is er hier geen nood aan een oplossing waarbij men ernaar streeft om de gemeenteraden meer inspraak te geven in het beleid van de 'gemeenschappelijke regelingen'. Traditioneel behoort de intergemeentelijke samenwerking in Nederland namelijk tot het domein van het college van burgemeester en wethouders en bij ons tot het domein van de gemeenteraad. Dat is een fundamenteel verschil. Ons model is in zekere zin democratischer dan het Nederlandse.

We stellen wel vast dat die decretale instrumenten van de gemeenteraad onvoldoende bekend en ook onvoldoende benut worden. Daarom bieden we in Vlaanderen, net zoals in Nederland, ook ondersteuning, zoals ik in mijn antwoord op uw eerste vraag heb aangehaald, en staan er een aantal interessante initiatieven op stapel.

Voor het afstemmen van de samenwerkingsverbanden op de referentieregio's en voor het rationaliseren van de regionale samenwerking komt er heel binnenkort een initiatief in samenwerking met het Labo Regiovorming met een stappenplan op maat van de regio's.

Voor de aansturing van de intergemeentelijke samenwerking door de lokale besturen zal het rapport van Audit Vlaanderen een belangrijke kapstok zijn om dat opnieuw onder de aandacht te brengen.

Om samen te vatten kan ik dus zeggen dat de elementen in de Nederlandse gereedschapskist die ook interessant zijn voor Vlaanderen, al vervat zitten in de ondersteuningsmechanismes van de Vlaamse overheid die al in voege of op til zijn. De Vlaamse overheid staat tot slot in de context van het algemeen toezicht en het goedkeuringstoezicht en van de adviesverlening constant in contact met de lokale besturen en de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden. Zo spelen we altijd in op hun actuele behoeftes aan ondersteuning vanuit onze kant.

Kris Van Dijck (N-VA): Minister, ik dank u voor de appreciatie van mijn vraag. Als we het straks over de conceptnota van de collega's hebben, kunnen we verder ingaan op heel de thematiek van de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden. Er zijn natuurlijk links.

Ik meende dat het nuttig was om deze vraag om uitleg in te dienen, gelet op het instrument dat men in Nederland kent. Voor mij is het nu duidelijker dat u stelt dat de structuur daar anders ineen zit. Waar ik vooral naar uitkeek, was dat er los van de decretale kaders een aanbod – dat zit deels in uw antwoord – is naar de gemeenten die naar nieuwe samenwerkingsverbanden willen gaan binnen de contouren die we hebben bepaald. Hoe pak je dat het best aan? Welke instrumenten kun je daarvoor inzetten? In hoeverre betrek je daar de burger bij? Het zijn allemaal zaken die op een of andere manier kunnen worden meegenomen. Er is natuurlijk het element om dat kenbaar te maken aan onze lokale besturen, dat die instrumenten aanwezig zijn.

Ik heb dus geen extra vraag, maar in het debat straks en in de volgende commissievergaderingen zullen we dit nog uitgebreid behandelen.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mijnheer Van Dijck, u hebt in uw repliek vooral gereflecteerd en enkele elementen uit mijn antwoord positief bevonden, wat ik waardeer. U zult dit verder opvolgen, wat uw taak en plicht is als parlementslid.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Brecht Warnez aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over heldere en toegankelijke lokale besluitvorming
– 2707 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Burgers bij het beleid betrekken gebeurt op vele manieren. Zo zet u, minister, samen met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) in op innovatieve vormen van burgerparticipatie via het labo lokale burgerparticipatie. Dat zijn heel interessante en belangrijke oefeningen, maar de gemeenteraden en schepencolleges blijven de basis van onze lokale democratie. Als we burgers willen betrekken bij de lokale besluitvorming, dan gebeurt dit het best zo vroeg mogelijk. Burgerparticipatie en participatietrajecten spelen dan een heel belangrijke rol in de formele besluitvorming. Toch moeten we ook in de eindfase van het besluitvormingsproces of nadien de burgers zou nauw mogelijk betrokken houden. Als je een draagvlak wilt creëren, is het belangrijk dat burgers weten welke beslissing is genomen en waarom, op basis van welke motieven, en hoe de beslissing tot stand kwam.

In de commissie van december kaartte ik al aan dat het voor burgers heel moeilijk is om inzicht te krijgen in de besluitvorming als ze geen toegang hebben tot de ontwerpbesluiten. Ze weten op dat moment niet welk besluit voorligt, om te worden aangenomen. Ik verwees toen naar Franstalig België en de problemen die daar bestaan, alsook naar de oplossing die daar voorlag in de vorm van een decreet dat de actieve openbaarheid versterkt.

Uit recent onderzoek van Apache blijkt dat in Vlaanderen de ontwerpbesluiten nog net iets minder toegankelijk zijn. Zowat een tiende van de gemeenten, 32, plaatst

ontwerpbesluiten geheel of gedeeltelijk online. Het is logisch dat dit zeer beperkt is, want het is geen wettelijke verplichting.

Minister, u gaf in de commissie van december aan de toegankelijkheid tot gemeentelijke documenten onder de loep te willen nemen en te bespreken met de parlementaire werkgroep rond de versterking van de gemeenteraad.

Een tweede punt dat naar voren kwam in het onderzoek van Apache, is de leesbaarheid van lokale besluiten. Zelfs al kun je als burger de ontwerpbesluiten niet inzien, dan zou het handig zijn als je aan de hand van de agenda weet waarover het gaat. Professor Herwig Reynaert vatte het als volgt samen: 'Wat hebben mensen aan agenda's waar je niets uit kunt afleiden?'

Dat het niet voor elk lokaal bestuur of elke ambtenaar evident is om helder te communiceren in de besluitvorming, is niet abnormaal. Het opstellen van besluiten vergt een aantal vaardigheden en een specifieke leidraad. Zowel voor federale als voor Vlaamse regelgeving bestaan die regels, al zijn ze niet bindend. Deze zijn te consulteren via de website van de Raad van State en de Vlaamse overheid. Voor lokale besturen bestaat zo'n leidraad niet. Er bestaat wel een boekje bij een private uitgeverij. Het is een goed boekje, maar goede tips zijn voor elk lokaal bestuur welkom.

Minister, hebt u de toegang tot gemeentelijke documenten reeds besproken met de parlementaire werkgroep? Zo ja, wat was de reactie?

Is er een specifieke reden waarom voor lokale besturen – in tegenstelling tot de federale en Vlaamse overheid – geen leidraad voorhanden is over een juridisch-technische correcte manier om heldere besluiten aan te nemen? Ziet u een meerwaarde in zo'n leidraad voor lokale besluitvorming?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mijnheer Warnez, tijdens de debatten met de parlementsleden – waarvan enkele hier aanwezig – rond de versterking van de gemeenteraad kwam het informeren van de raadsleden en de leesbaarheid en helderheid van de gemeentelijke documenten uitvoerig aan bod. Een van de concrete voorstellen van oplossing die werden besproken in de werkgroep, was de installatie van een griffie of griffiefunctie naar Nederlands model. Het zou gaan om een ambtelijke personele ondersteuning die exclusief wordt voorbehouden voor de gemeenteraadsleden.

Zo'n griffier verzorgt onder andere de informatievoorziening aan de raad, ondersteunt de agendering, helpt raadsleden met praktische en inhoudelijke vragen enzovoort. Verschillende leden van de werkgroep vonden dat een interessante piste, mits behoud van de lokale autonomie. De heer Buysse herinnert zich dat debat wel. Dit traject, dat nog loopt, zal uitmonden in een visienota die ik voor het zomerreces naar de Vlaamse Regering wens te brengen. Daarna kan het voorwerp van debat worden hier.

Ook de leesbaarheid en bruikbaarheid van de beleids- en beheerscyclus (BBC) werd besproken binnen de werkgroep. Daaromtrent loopt er momenteel een uitgebreide evaluatie. Ik laat daarbij de regelgeving en documenten die eigen zijn aan de BBC, screenen, specifiek met het oog op het vergroten van de leesbaarheid en bruikbaarheid.

Tot slot onderstreepte u zelf al het belang van een goede burgerbetrokkenheid. U weet ook dat het labo lokale burgerparticipatie daarrond zeer goed werk verricht. Het organiseert webinars, stelt praktijkvideo's op, zorgt voor inspiratienota's en dergelijke. Zo organiseerde het labo op 13 januari van dit jaar bijvoorbeeld de inspiratiewebinar 'De adviesraden klaarstomen voor de 21ste eeuw'.

Het labo zorgt dus voor een uitwisseling van goede praktijken waar de lokale besturen inspiratie kunnen halen om hun participatiebeleid vorm te geven en te versterken.

Lokale besturen streven ernaar om een gemeenteraadsbesluit zo op te stellen dat het zowel helder is als juridisch-technisch correct, en die twee sporen spijtig genoeg niet altijd even gemakkelijk samen. Dat moet ik u niet vertellen. Het is niet altijd eenvoudig om een evenwicht te vinden. U vraagt nu hoe we onze lokale besturen kunnen ondersteunen in het vinden van dat evenwicht.

Omdat een ontwerpbesluit niet steeds even leesbaar en eenvoudig kan worden opgesteld, kan het interessant zijn om in communicatie met de burger een korte, heldere samenvatting te voorzien. Daarbij kunnen bijvoorbeeld de feiten en context, argumentatie en korte conclusie weergegeven worden. Sommige gemeentebesturen doen dat vandaag al.

Met betrekking tot de ondersteuning van onze lokale ambtenaren in het opstellen van besluiten, verwees u zelf al naar een handleiding, een goede handleiding, die werd uitgegeven door een private uitgeverij. Als er vandaag een goede handleiding bestaat, dan is het mijn persoonlijke overtuiging dat we niet aan de overheid moeten vragen om dat werk nog eens opnieuw te doen. Misschien moeten we verwijzen naar de handleiding, en die wat meer bekendmaken. Als dat al bestaat, dan moeten we dat promoten en bekendmaken.

Daarnaast voorzien de provinciale bestuursscholen in de nodige opleidingen. Lokale besturen kunnen zowel bij het Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB) als bij de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten terecht om voorafgaand advies in te winnen op hun ontwerpbesluiten.

Bovendien ontwikkel ik met het project Lokale Besluiten als geLinkte Open Data (LBLOD) – onleesbare afkorting waar we ooit iets aan moeten doen, een klein signaal naar mijn kabinet – een nuttige tool voor lokale ambtenaren, dat ze zullen kunnen gebruiken bij het opstellen van besluiten. U weet dat lokale besturen sinds 1 juli 2021 hun besluiten en andere documenten moeten publiceren en melden als gelinkte open data. Het doel hiervan is om het voor burgers, besturen, organisaties en (zoek)machines eenvoudiger te maken om de informatie te raadplegen, te hergebruiken, te recycleren. Dit zal concreet vorm krijgen in een lokale besluitendatabank. Op korte termijn lanceert het Agentschap Binnenlands Bestuur een eerste versie van deze databank, specifiek voor de lokale besturen. Op deze manier kunnen besturen besluiten makkelijker vergelijken, inspiratie opdoen en voorbeelden overnemen. Mijn administratie zal daarbij ook een korte handleiding voorzien voor lokale besturen met concrete tips om een goed besluit te herkennen.

Het opmaken van lokale besluiten als gelinkte open data zal het in de toekomst ook mogelijk maken om gelinkte sjablonen aan te bieden voor de opmaak van bijvoorbeeld reglementen of besluiten. Ik ben ervan overtuigd dat dit de algemene kwaliteit van de lokale besluitvorming ten goede kan komen.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Minister, het promoten van een private handleiding zal misschien iets moeilijker zijn. We zijn allebei onze best aan het doen om niet te zeggen dat die Keure de uitgeverij is. *(Gelach)*

Dan lijkt het moeilijk om dit te promoten.

De griffiefunctie is inderdaad iets dat in Nederland bestaat en een rol die we zouden kunnen toemeten aan een algemeen directeur of iemand in zijn staf, maar dat is natuurlijk iets voor de raadsleden. Dat betekent dan dat je als raadslid extra info

kunt krijgen, wat zeer goed en nuttig is. Als alternatief voor een uitgebreidere fractiewerking is dat zeker in kleinere besturen een goed alternatief, maar voor de burgers betekent dat wel niets. Ik vind het zinvol dat de burger, als men op voorhand weet welke de vooringenomen beslissing is, het gemeenteraadslid in kwestie zou kunnen contacteren en zou kunnen zeggen dat dit of dat argument ook speelt. Als parlementsleden merken we dat zelf ook: als een ontwerp van decreet principieel goedgekeurd wordt op de regering, dan krijgen wij mailtjes met wat beter zou kunnen vooraleer het definitief goedgekeurd wordt. Dat tussenproces mis je eigenlijk en zou opgevangen kunnen worden door ontwerpbesluiten op voorhand vrij te geven.

De voorzitter: De heer Van Miert heeft het woord.

Paul Van Miert (N-VA): We hebben het er hier binnen deze commissie al een aantal keren over gehad. Collega Warnez verwees zelf ook al naar zijn vorige tussenkomsten. Ik meen me te herinneren dat de minister toen gezegd heeft dat hij weinig problemen ervoer als het over deze problematiek ging en dat er in zijn beleving weinig problemen waren binnen die gemeentebesturen. Ik ervaar in mijn regio ook niet dat de problematiek echt zo groot is. In die zin, minister, sluit ik me toch wel aan bij u, als u het hebt over het platform met de heel moeilijke afkorting, de gelinkte open data. Ik denk dat we daar nog wel wat winst uit kunnen halen. De winst ligt daar. Eenmaal dat is afgewerkt, dan denk ik dat je weinig meer kunt doen als lokale of hogere overheid.

Ik heb begrepen dat het in 2023 volledig klaar zou zijn. Kunt u heel kort aangeven of we die timing nog altijd gaan halen?

De voorzitter: De heer Buysse heeft het woord.

Yves Buysse (Vlaams Belang): Ik heb niet echt een vraag, maar eerder een vaststelling. Dank, collega Warnez, om het hier ter sprake te brengen.

Minister, dit voorstel om de raadsgriffier in de toekomst een plaats te geven, juichen we zeker toe. U weet dat we dit bij de bespreking van het decreet voor de versterking van de lokale democratie uitdrukkelijk als amendement hebben voorgesteld. We hebben toen jammer genoeg enkel maar de steun van de eigen fractie gekregen, maar als u zich erachter schaart, zal het bij een volgende gelegenheid door de hele commissie gedragen worden.

De voorzitter: Mijnheer Buysse, u hebt eigenlijk een vraag aan het parlement gesteld.

Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mijnheer Buysse, ik bewonder uw enthousiasme, maar u gaat natuurlijk wel wat kort door de bocht in het herinterpreteren van wat ik daarjuist heb gezegd. Ik heb verwezen naar de commissie waar we met een aantal parlementsleden zijn samengekomen. U was daar trouwens ook bij. Ik vermeldde daarjuist al dat verschillende van deze parlementsleden toen zegden dat het misschien een goed idee was. Ik heb dat gewoon vastgesteld. Ik heb niet gezegd dat ik dat nu ineens in mijn visienota ga opnemen. Maar ik ben erover aan het reflecteren. We gaan in een visienota een aantal dingen opnemen. De vergaderingen van die werkgroep mogen niet voor niets geweest zijn. Ik heb daar ook geprobeerd om goed te luisteren. Er waren goede en constructieve gesprekken over meerderheid en oppositie heen. In de mate dat we een aantal goede dingen kunnen meenemen moeten we dat zeker doen.

Ik neem akte van uw tussenkomst, mijnheer Warnez. Ik sluit me wel aan bij de heer Van Miert dat ik niet zoveel problemen ondervind. Maar ik ga ook nog eens

reflecteren over wat u hebt voorgesteld om de ontwerpbesluiten op de agenda te zetten. Kunnen we dat stimuleren? Moeten we dat aanmoedigen? Kunnen we dat verplichten? Dat gaat voorwerp uitmaken van mijn visienota. Ik wil daar nu nog geen voorafname op doen. Ik denk ook dat er natuurlijk altijd een rol blijft voor de gemeenteraadsleden zelf. Als een gemeenteraadslid een agenda krijgt en hij krijgt het ontwerpbesluit, dan is het ook aan hem of haar om actie te ondernemen, om de samenleving te bevragen, mensen te contacteren. Als dat een geografisch bepaald besluit is, kan hij of zij in de buurt of in die wijk van dat dorp eens gaan luisteren om te kijken wat er daar gebeurt. Ik denk dat een gemeenteraadslid ook zelf een rol heeft, maar ik neem akte van uw voorstellen en ik laat dat even bezinken. Ik doe er nu geen voorafnames op.

Wat de datum betreft, mijnheer Van Miert, heb ik geen tegenbericht gekregen: dat blijft 2023 om dat klaar te hebben. Tegen morgenvroeg zal mijn kabinet een handige afkorting hebben.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het slotwoord.

Brecht Warnez (CD&V): Ik hoop dat er veel over te reflecteren valt.

Dank u.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Brecht Warnez aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de dotatie voor lokale besturen die niet zijn aangesloten bij het gesolidariseerde pensioenfonds
– 2708 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Om de pensioenlasten draagbaarder te maken, heeft de Vlaamse Regering sinds 2020 in een nieuwe algemene financieringslijn voorzien. De lokale besturen worden nu de helft van hun responsabiliseringsbijdrage gecompenseerd.

Tegen die regeling werd een beroep ingediend bij het Grondwettelijk Hof, en dat heeft bij arrest van 28 oktober 2021 – nummer 155/2021 – geoordeeld dat de regeling in strijd is met het gelijkheids- en non-discriminatiebeginsel, aangezien de dotatie uitsluitend wordt toegekend aan de lokale besturen die zijn aangesloten bij het Gesolidariseerd Pensioenfonds, en niet aan de andere lokale besturen. Het hof is van oordeel dat het Gesolidariseerd Pensioenfonds geen relevant criterium is voor het doel van de algemene financieringslijn, namelijk tegemoetkomen aan de zware pensioenlasten van lokale besturen.

Naar aanleiding van de besprekingen in deze commissie van de begroting 2022 hebt u aangegeven dat het arrest geen negatieve gevolgen heeft voor de besturen die momenteel die subsidie ontvangen, maar dat u samen met de administratie onderzoekt hoe de vastgestelde ongelijkheid kan worden opgelost.

Uit mijn schriftelijke vraag nr. 37 van 3 november 2021 blijkt dat slechts drie besturen niet aangesloten zijn bij het Gesolidariseerd Pensioenfonds van de provinciale en plaatselijke besturen. Het gaat om de gemeenten Hechtel-Eksel, Tessenderlo en Zonhoven.

Daarom heb ik de volgende vragen. Hebt u zicht op welke vervolgmaatregelen nodig zijn naar aanleiding van het arrest van 28 oktober 2021? Zo ja, welke? Binnen welke termijn kunnen die worden verwacht?

Hebt u al zicht op de budgettaire impact van dit arrest en de eventuele vervolgmaatregelen?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mijnheer Warnez, het Grondwettelijk Hof heeft inderdaad uitdrukkelijk bevestigd dat het arrest geen negatieve gevolgen heeft voor de besturen die momenteel die subsidie ontvangen. Die besturen kunnen dus nog altijd aanspraak maken op de financiële middelen. Dat is gelukkig een goede zaak, zeker in deze financieel moeilijkere tijden.

Voor de gemeenten en OCMW's die nog niet aangesloten zijn bij het Gesolidariseerd Pensioenfonds, zoek ik, samen met mijn administratie, naar een passende oplossing. Dat onderzoek is momenteel nog volop aan de gang. Daarom kan ik u op dit ogenblik nog geen verdere update geven, maar het is mijn ambitie om tegen september een aangepaste regeling uit te werken die tegemoetkomt aan het arrest van het Grondwettelijk Hof. Binnen die oplossing zal ik uiteraard ook de budgettaire impact in kaart brengen.

Wat ik wel nog kan meegeven, is dat Tessenderlo en Zonhoven zich vanaf 1 januari 2022 aangesloten hebben bij het Gesolidariseerd Pensioenfonds. Zij vallen vanaf 1 januari van dit jaar dus automatisch onder het toepassingsgebied van die dotatie en maken dus kans op een tussenkomst van de Vlaamse overheid indien ze daadwerkelijk een responsabiliseringsbijdrage moeten betalen. Dat wil bijgevolg zeggen dat enkel Hechtel-Eksel – onmogelijk uit te spreken – … *(Opmerkingen. Gelach)*

…, de gemeente en het OCMW, op dit ogenblik nog niet aangesloten zijn bij het Gesolidariseerd Pensioenfonds, maar daar komt misschien verandering in.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Dat antwoord was voor mij voldoende.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Ik wil mijn verontschuldigingen aanbieden aan de inwoners van Hechtel-Eksel voor het slecht uitspreken van hun mooie gemeentenaam.

De voorzitter: Het is een mooie gemeente in Noord-Limburg.

De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Brecht Warnez aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over innovatieve klimaatprestatiecontracten voor een energie-efficiënt lokaal patrimonium – 2727 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Minister, in oktober vorig jaar ondertekenden maar liefst 293 Vlaamse steden en gemeenten het Lokaal Energie- en Klimaatpact

(LEKP), een engagement waarmee de lokale besturen zich betrouwbare en ambitieuze actoren en partners tonen om de klimaatdoelstellingen te behalen.

Het sterke van dit pact, zeker tegenover de burgemeestersconvenanten, is dat het gaat over heel concrete doelstellingen, waaruit concrete acties kunnen volgen. Een van die doelstellingen is om de CO_2-uitstoot van het gemeentelijk patrimonium met 40 procent te verminderen tot 2030. Europa vraagt ondertussen evenwel een verscherpt engagement tegen 2030 van 55 procent CO_2-reductie.

Dat is een heel straffe opdracht voor de lokale besturen, zeker voor die lokale besturen die de afgelopen jaren al veel inspanningen hebben gedaan. Dat is niet zo evident. Maar u schiet dan te hulp en uw wilt de lokale besturen daarbij ondersteunen. Daarom lanceerde u vorige week innovatieve klimaatprestatiecontracten. U omschrijft deze contracten als een nieuw type innovatieve aanbestedingen, met name langetermijncontracten met energiedienstbedrijven die garanderen dat de beoogde energiebesparingen gehaald worden.

Klimaatprestatiecontracten bestaan natuurlijk al langer. Ik wil u daar dan ook een aantal vragen stellen. Hoe ziet u de uitrol van deze klimaatprestatiecontracten? In welke mate is deze actie innovatief of vernieuwend ten aanzien van wat vandaag al bestaat? Welke rol zal Vlaanderen of zult u als minister exact spelen bij de lancering van deze klimaatprestatiecontracten? Wat is de timing van het project? Welke doelstelling beoogt u te bereiken? Van hoeveel steden en gemeenten verwacht u dat ze zullen ingaan op dit aanbod?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mijnheer Warnez, ik dank u voor uw derde vraag.

De uitrol van de klimaatprestatiecontracten zal gepaard gaan met de zoektocht naar een versnelde methode om meer gebouwen diepgaand te renoveren. In gespreide slagorde individuele energiebesparende maatregelen aanbesteden, zal ons niet in staat stellen de Europese ambitieuze doelstellingen die ik in het Lokaal Energie- en Klimaatpact van een vertaalslag heb voorzien, tijdig te halen.

Op acht jaar tijd moeten we immers onze publieke gebouwen, met name onze gemeentehuizen, bibliotheken, gemeentelijke scholen, zwembaden, crèches, cultuur- of sportvoorzieningen van een metamorfose voorzien. Quick wins zijn daarbij niet langer voldoende.

Expertise hoe je dat het beste doet, is beschikbaar en zit bij de private markt, meer bepaald bij de energy service companies (ESCO's). Zij stellen een mix van maatregelen voor over een cluster van gebouwen heen en garanderen de CO_2-reductie, de klimaatprestaties. Wanneer ze minder reductie realiseren dan beloofd, dragen ze het verschil uitgedrukt in energiekosten zelf bij. Wanneer er meer wordt bespaard, kunnen de privésector en het lokaal bestuur de winst delen.

We starten daarom het beste met een vastgoedstrategie, een overzicht voor het volledige patrimonium waarin de gemeente zich afvraagt welke gebouwen van strategische waarde zijn en welke gebouwen we niet nodig hebben voor onze dienstverlening of efficiënter kunnen worden benut.

De rest kan men afstoten, waardoor er middelen vrijkomen om het eigen patrimonium te verduurzamen, niet door overal een beetje aan te passen, maar om met een paar gebouwen meteen zo ver mogelijk te springen richting een fossielvrije oplossing. Zo bereiken we zo kostenefficiënt mogelijk de klimaatdoelstellingen in onze gebouwen, en de klimaatprestatiecontracten zullen daar een handig instrument voor zijn.

We klaren de klus met partners. Voor je met een ESCO in zee gaat, zijn er verschillende private en publieke facilitatoren, zoals het Vlaams Energiebedrijf en enkele studiebureaus die de aanbestedingen voorbereiden. Ook Fluvius speelt een belangrijke rol. Zij voorzien digitale meters, waardoor we exact weten hoeveel energie de gebouwen vandaag verbruiken en hoeveel de reductie is, dankzij de uitgevoerde renovaties.

De Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) en BELESCO, het netwerk van ESCO's, kan helpen de lokale besturen over goede praktijken te informeren. Samen zorgen we voor een stroomversnelling in de uitrol van de klimaatprestatiecontracten.

In welke mate is die actie innovatief ten aanzien van wat vandaag al bestaat? Ik ben vertrokken van wat er al vandaag geweten is, maar nog niet breed in de praktijk wordt toegepast. Er zijn al verschillende bestaande projecten in Geel, aan de Universiteit Antwerpen, in Sint-Niklaas, in Dilbeek, in Beersel, in Londerzeel en in Meise, en er bestaan gestandaardiseerde bestekken. Er bestaat een specifieke gids voor een dergelijk type aanbestedingen wanneer het een sloop en heropbouw of een nieuwbouw betreft.

Er bestaat een ESCO-charter met belangrijke handvatten. Ik mis daarin de reflex naar diepgaande renovaties. Vroeger werd er bij een energieprestatiegarantiecontract alleen gekeken naar maatregelen die zich binnen de looptijd van het contract terugbetalen. Dat is standaard in de technische installaties, ledverlichting en zonnepanelen, maar daarmee alleen gaan we er niet komen, mijnheer Warnez. We zullen ook de energievraag drastisch moeten reduceren door veel meer te isoleren, bijvoorbeeld het schrijnwerk aan te pakken en in fossielvrije verwarming te voorzien.

Kortom, het vernieuwende is het hogere ambitieniveau en het loskoppelen van de reflex dat alles zich moet kunnen terugverdienen op korte termijn. Dat is geen leuke boodschap om te brengen, maar wel noodzakelijk voor de snelheid en de omvang van CO_2-reducties.

Wat betreft de vraag welke rol Vlaanderen of ik exact zal spelen bij de lancering van deze klimaatprestatiecontracten, heb ik een Lokaal Energie- en Klimaatpact gelanceerd. Dat hebben 293 van de 300 lokale besturen ondertekend. Ze hebben zich geëngageerd om 40 procent minder CO_2 uit te stoten in het publieke patrimonium tegen 2030. Ondertussen zien we met de Europese 'Fit for 55'-voorstellen een ambitieverhoging op ons afkomen: 55 procent CO_2-reductie tegen 2030. Nu zoveel lokale besturen de doelstellingen omarmen, wil ik ook actief mee nadenken over de oplossingen. De kous is niet af door hoge percentages af te spreken. We moeten dat omzetten in de realiteit.

Wat is de timing van het project? Veel lokale besturen zijn nu met hun voorbereiding bezig. Meer dan zestig lokale besturen maken een vastgoedstrategie op. Dat is toch niet weinig en misschien zijn er wel meer.

De volgende stap is het opbouwen van voldoende data. De lokale relatiebeheerders van Fluvius staan klaar om de lokale besturen te informeren over de timing van de digitale meters in hun patrimonium. Facilitatoren, ondersteunende partners, staan klaar om de Klimaatprestatiecontracten in de markt te zetten. ESCO's staan klaar om in te tekenen. Dat was de boodschap die ik vorige week woensdag 27 april op de rondetafel te horen kreeg. De informatie en de goede voorbeelden die we verzameld hebben, bundelen we nu in een infopakket dat breed verspreid zal worden onder de lokale besturen. Samen met de VVSG bekijk ik wanneer we een vervolgrondetafel kunnen organiseren. Lokale besturen zijn vragende partij voor zo concreet mogelijke uitwisselingen over de 'do's and dont's'.

Welke doelstelling beoog ik? Momenteel zijn er meer dan dertig prestatiecontracten in voorbereiding voor de publieke sector, ook bovenlokaal. Mijn doelstelling gaat over waar je de lat op het vlak van de CO_2-reductie legt. Houd daarbij meteen de 2030- en bij voorkeur de 2050-doelstellingen voor ogen. Rijd jezelf niet vast in te weinig ambitieuze langetermijnverbintenissen. Dit was mijn concrete novum dat ik heb opgestoken op de rondetafel waarop ik ook aanwezig was: sommige lokale besturen hebben een energieprestatiecontract voor twintig jaar afgesloten en zich geëngageerd voor die periode. Ze verlagen de CO_2-uitstoot met 15 procent. Ze moeten nu versneld te werk gaan. Ze zijn de gevangene van dat langetermijn-contract, omdat ze daar twintig jaar aan gebonden zijn. Ze kunnen in dat geval heel moeilijk die 50 of 100 procent reductie realiseren. Daarom is het signaal dat we nu geven: als je dat doet, ga ineens ver genoeg in je ambitie. Doe het misschien in minder gebouwen, maar op een drastische en heel verregaande wijze.

Lokale besturen zijn natuurlijk vrij om hun eigen keuzes te maken qua verduurzaming in het publieke patrimonium, maar ik geloof wel dat een heel aantal via dat type contract ontzorgd is en versneld meer gebouwen kan aanpakken.

Voor mij is dat een puzzelstuk, een deel van het instrumentarium van klimaatoplossingen. Ik verwacht nog tientallen lokale besturen die daarmee in de nabije toekomst aan de slag zullen gaan. De markt van facilitering en uitvoering zal nog sterk uitbreiden. Samen met onze partners, waaronder de Vlaamse Confederatie Bouw en de VVSG, gaan wij daar mee onze schouders onder zetten. Als we een Lokaal Energie- en Klimaatpact tekenen, is het mijn taak als minister om te faciliteren, te informeren en de ambities in concrete acties te laten omzetten. Dat was de grote ambitie van die rondetafel en alles wat daarop volgt.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Dank u wel, minister. Ik heb begrepen dat u bij die klimaatprestatie een aantal dingen helpt aanbesteden en coördineren, eigenlijk een beetje een kader creëren als ik het zo mag noemen. U sprak over meer dan zestig lokale besturen die een vastgoedstrategie opnemen. Is dat iets dat Vlaanderen begeleidt? Of zit de opmaak van die vastgoedstrategie ook in dat project? Of niet? Dat lijkt me ook wel een belangrijke conditio sine qua non om te beginnen. Dat gaf u zelf ook aan. Verder is er het rondetafelgesprek. Meestal is dat al een waardemeter. Was er wat volk aanwezig? Of was het geen open oproep voor alle lokale besturen?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Het Vlaams Energiebedrijf volgt die vastgoedstrategie mee op. Ze doen dat met Sutainable Real Estate 2050 (SURE2050). Met dat project wordt die vastgoedstrategie verder opgevolgd, daar heb je dus een partner.

Wat uw tweede opmerking betreft, denk ik dat het inderdaad een oproep was. Ik zou het moeten nakijken of het een open oproep was. Er waren wel een vijftiental gemeenten, uit het hoofd – ik wil u de juiste cijfers geven. Ze kwamen vooral uit de regio, een paar van iets verder. Kortrijk was er bijvoorbeeld ook aanwezig, ook een aantal Kempische gemeenten waren er. Dat was een eerste aanzet. We hebben nu natuurlijk de mogelijkheid om dat verder uit te rollen en de informatie te delen. Ik denk dat het nuttig kan zijn om daarrond nog een tweede rondetafel op te zetten, een vervolgtraject. Ook de Confederatie Bouw was aanwezig. Het algemeen aanvoelen was dat men dit wel een heel nuttige bijeenkomst vond. Ze bood die hands-on informatie die lokale besturen nodig hebben en ze konden van elkaar leren wat de valkuilen zijn. Een van de valkuilen heb ik daarjuist beschreven. Er was ook het besef dat we de illusie voor een stuk moeten loslaten om binnen de looptijd van dat contract dusdanig diepgaand te kunnen renoveren dat binnen de contracttermijn alles is afbetaald. Dan is het complementair. Binnen de

vastgoedstrategie kun je het patrimonium eens echt grondig analyseren, en zien of daar niet een aantal gebouwen in zitten die men niet echt nodig heeft. Kunnen we die afstoten en kunnen we dat geld gebruiken om de andere gebouwen energetischer te maken dan we vandaag de dag eigenlijk ambiëren? Dat is eigenlijk een beetje het onderliggende waarvoor we de verschillende partners bij elkaar brengen. De rondetafel is goed verlopen, het was echt de moeite waard. Vandaar de suggestie om er in de toekomst nog zo een te organiseren.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het slotwoord.

Brecht Warnez (CD&V): Ik dank de minister voor zijn antwoord.

De voorzitter: Wij treden u bij.

De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Maxim Veys aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de geloofsgemeenschappen en hun aanpak bij de discriminatie van lgbtqi+-personen
– 2740 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: De heer Veys heeft het woord.

Maxim Veys (Vooruit): Minister, in Vlaanderen tolereren we geen intimidatie, geweld of discriminatie op basis van seksuele oriëntatie en genderdiversiteit. Liefde is liefde, iedereen moet veilig zichzelf kunnen zijn in Vlaanderen, daar komen we voor op. Dat zijn allemaal uitspraken die vorig jaar in de plenaire vergadering werden gedaan naar aanleiding van een zeer triestig voorval, namelijk de moord op een persoon in Beveren. We hebben toen afgesproken om daar werk van te maken, want homofoob geweld is vandaag in Vlaanderen nog steeds een te groot probleem. Gisteren nog lazen we een artikel over een situatie in Deurne waar met eieren werd gegooid op een woning waar een regenboogvlag uithing. Dat is nog steeds pestgedrag en dat willen wij niet, niemand in deze commissie denk ik.

Uit cijfers van Çavaria blijkt dat 89 procent van de lgbtqi+-personen reeds verbaal of psychisch geweld heeft meegemaakt. Eén op de drie maakte reeds fysiek geweld mee en vier op de tien maakte seksueel geweld mee. Om hier een halt aan toe te roepen, naar aanleiding van die plenaire vergadering vorig jaar, hebben we met de vijf democratische fracties een resolutie tegen geweld en discriminatie op lgbtqi+-personen goedgekeurd. Bovendien hebben we samen met alle erkende geloofsgemeenschappen een charter ondertekend dat alle vormen van geweld en discriminatie veroordeelt, waarbij de geloofsgemeenschappen stelden dat zij een veilige haven willen bieden voor de zoekende mensen binnen de regenboog-gemeenschap. Het charter stelt ook dat discriminatie en geweld op basis van seksuele oriëntatie niet kan, en al zeker niet uit naam van religie.

Dat was een sterk signaal naar de lgbtqi+-gemeenschap om te laten zien dat zij openstaan om die veilige haven, die 'safe space', te bieden. De religieuze instellingen hebben namelijk een grote impact op het gedrag van de leden van de geloofsgemeenschap, waardoor hun communicatie cruciaal is op het vlak van geweld en discriminatie.

Op 16 juni 2021 werd dus die resolutie in de plenaire vergadering aangenomen. Daarin wordt gesteld dat: "... die thematiek en de impact van de communicatie

vanuit geloofsgemeenschappen en de seculiere levensbeschouwingen geagendeerd moet worden op de Vlaamse interlevensbeschouwelijke dialoog (VILD)".

Met het zicht op de volgende Internationale Dag tegen Holebi- en Transfobie (IDAHOT) op 17 mei 2022 en rekening houdende met de impact van de religieuze instellingen op mensen uit hun geloofsgemeenschap heb ik de volgende vragen, minister.

Wat is de stand van zaken van het charter dat vorig jaar werd ondertekend door de leiders van de geloofsgemeenschappen en de politiek? Welke stappen zijn er sindsdien concreet ondernomen?

Zijn het charter en de resolutie het voorbije jaar opgenomen op VILD? Zo ja, wat is er concreet besproken? Welke stappen zijn er in dezen via VILD gezet?

Hoe evalueert u de bereidheid van de geloofsgemeenschappen om werk te maken van een lgbtqi+-vriendelijke omgeving? Ziet u sinds vorig jaar reeds een verandering van mentaliteit? Ziet u vooruitgang of zijn er ergens nog werkpunten?

Welke stappen zult u verder met de geloofsgemeenschappen ondernemen om een lgbtqi+-vriendelijke omgeving binnen de religieuze sferen te garanderen en bij uitbreiding in heel Vlaanderen te realiseren?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mijnheer Veys, op 17 mei 2021, de Internationale Dag tegen Holebi- en Transfobie, veroordeelden vertegenwoordigers van alle erkende geloofsgemeenschappen en de vijf Vlaamse democratische politieke partijen in een gezamenlijke verklaring alle intimidatie, geweld en discriminatie op basis van seksuele oriëntatie en genderidentiteit. Dat was een heel belangrijke bijeenkomst, een maatschappelijk krachtig signaal. Ook werd op 16 juni 2021 een resolutie door de plenaire vergadering van het Vlaams Parlement aangenomen die geweld en discriminatie tegen holebi's, transgender en intersekse personen veroordeelt. In de resolutie staat ook opgenomen dat de thematiek besproken moet worden op de Vlaamse Interlevensbeschouwelijke Dialoog.

In het kader van beide initiatieven – die ik ook toejuich – heb ik de thematiek geagendeerd op mijn zesmaandelijks overleg met de hoofden van de erkende levensbeschouwingen. Zoals eerder aangegeven in deze commissie, liet ik onze eerste bijeenkomst in 2021 vervroegen naar begin mei wegens deze Internationale Dag tegen Holebi- en Transfobie. Tijdens dit overleg op 10 mei 2021 stonden een aantal tragische gebeurtenissen centraal, en heb ik de rol die de geloofsgemeenschappen in België kunnen opnemen in de gezamenlijke strijd tegen discriminatie van holebi's, transgender en intersekse personen in de verf gezet.

Daarnaast liet ik de thematiek agenderen op de Vlaamse Interlevensbeschouwelijke Dialoog met de expliciete bedoeling om over dit thema in dialoog te blijven gaan. De verschillende geloofsgemeenschappen wisselden er goede praktijken uit. Eén geloofsgemeenschap richtte bijvoorbeeld een werkgroep op om na te denken hoe de gemeenschap een veilige haven kan zijn voor holebi's, transgender en intersekse personen. Een ander concreet voorbeeld is een gesprekstool waarmee de dialoog binnen een andere geloofsgemeenschap wordt gevoerd vanuit het principe dat niet iedereen dezelfde mening hoeft te hebben maar wel dat iedereen het gesprek voert over de diversiteit in de gemeenschap.

Ondertussen werd het thema besproken op de bijeenkomsten van 21 mei, 1 oktober en 26 november 2021. VILD engageerde zich om blijvend goede praktijken uit te wisselen rond het omgaan met en bespreekbaar maken van seksuele diversiteit.

Zoals u zelf al stelde, is de gezamenlijke verklaring die alle vormen van geweld en discriminatie tegen holebi's, transgender en intersekse personen veroordeelt, een sterk en mooi signaal.

De bereidheid van de verschillende geloofsgemeenschappen om in het kader van VILD hiermee aan de slag te gaan, is voor mij nieuw en positief en geeft aan dat er zich binnen de geloofsgemeenschappen een maatschappelijke evolutie aan het voltrekken is. Een decennium geleden was het – denk ik – ondenkbaar om hierover nog maar het gesprek aan te gaan.

Ik zal ook niet ontkennen dat we nog een weg af te leggen hebben, zeker vanuit mijn perspectief ten aanzien van hoe een samenleving seksuele diversiteit en genderdiversiteit zou moeten bejegenen. Ik blijf dit thema binnen VILD agenderen. Ik wil hierover het gesprek blijven aangaan zodat de geloofsgemeenschappen zich engageren en het in de praktijk realiseren om als veilige haven te fungeren waar holebi's, transgender en intersekse personen en zoekende jongeren terechtkunnen.

Ik zou tot slot zelf een suggestie willen doen. Ik denk dat het publieke karakter van de vorige verklaring belangrijk was. Je moet daar in de beslotenheid van VILD over praten en een aantal initiatieven nemen, maar mijn suggestie aan het parlement – dat is een heel nederige suggestie van een minister aan het parlement – zou zijn om het initiatief dat u vorig jaar hebt genomen opnieuw te nemen en met hen in dialoog te gaan om te kijken waar we een jaar later staan, wat er gebeurd is, wat men doet omdat ook het publieke forum daarin belangrijk is. Levensbeschouwelijke organisaties die publiekelijk hun engagement herbevestigen en getuigenis afleggen van wat ze ondertussen hebben gedaan, kan volgens mij alleen maar een positief en sterk signaal zijn. Op die manier laten zowel het parlement als de verschillende levensbeschouwingen blijken dat ze dit een ernstige problematiek vinden en kan de dialoog, die niet alleen in VILD moet gebeuren met de minister en de levensbeschouwingen, op het parlementaire forum een grote meerwaarde betekenen. Dat zou mijn suggestie zijn.

De voorzitter: De heer Veys heeft het woord.

Maxim Veys (Vooruit): Ik dank u voor uw antwoorden, minister. Ik was even aan het afwachten wat uw suggestie zou zijn. Soms gaat het met deze meerderheid over een onderzoekscommissie oprichten, maar ik zal die suggestie zeker opnemen want ik denk dat het een goede suggestie is.

Wat heb ik gehoord in uw antwoord? Het wordt geagendeerd. Het wordt daar besproken. Dat is het minimum minimorum vanuit het engagement dat men genomen heeft in dat charter.

U hebt ook gelijk als u zegt dat er nog een hele weg af te leggen is. België – op dat niveau worden nog altijd heel veel wetten gemaakt – staat goed op de ILGA-index (International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association). Dat is de internationale index die landen codeert op hun lgbtqi-vriendelijk beleid. Ik denk dat we daar goed zitten, maar je kunt natuurlijk niet altijd een decreet of wet maken over de mentaliteit want die moeten we vooral tonen. 'Allies' – mensen die samen met de regenbooggemeenschap willen opkomen voor hun rechten – zijn heel belangrijk. Ik ben blij dat u dat aangeeft. Ik denk dat u ook een goede 'ally' bent. Ik denk dat enkele collega's van u in de regering dat nog ietsje meer in de verf zouden mogen zetten, maar dat is om in andere commissies te bespreken.

Vorig jaar werd het charter ondertekend op de Internationale Dag tegen Homofobie, Bifobie, Transfobie en Interseksefobie. We hebben al stappen vooruitgezet, maar dagen als vandaag blijven noodzakelijk. Inspanningen van ons allemaal zullen ook nog nodig zijn. We mogen ook niet vergeten dat mensen van de

regenbooggemeenschap belastingen betalen en dat religies en levensbeschouwingen belastinggeld ontvangen. Het zou dan toch wel jammer zijn dat mensen die belastingen betalen voor iets niet in dat huis welkom zijn. Dat zou het bare minimum mogen zijn. We mogen niet op onze lauweren rusten. Het is nu bijna een jaar geleden dat we het hebben afgesloten. Omtrent de resolutie die we ook een jaar geleden hebben afgesloten, zijn er enkele weken geleden in de commissie al wat vragen geweest. Steekvlampolitiek is niet goed. Ik denk dat we het daar allemaal over eens zijn. Ik zou dan ook graag de collega's oproepen om daar samen, over de grenzen van meerderheid en oppositie heen, verder aan te werken.

Neemt u zelf nog bijkomende initiatieven, los van het blijvend agenderen – wat natuurlijk belangrijk is? Hebt u nog bijkomende plannen? Ik denk dat dit zeker aangewezen zou zijn.

Is het mogelijk dat wij de verslagen zouden kunnen inkijken van dat overleg?

U sprak over een werkgroep die door een van de religies werd opgericht. Zouden wij mogen weten welke dat is?

De voorzitter: De heer Van Miert heeft het woord.

Paul Van Miert (N-VA): Heel kort, voorzitter, namens onze fractie: er is veel gezegd, we hebben vorig jaar in elk geval een kantelmoment gekend, of toch een heel belangrijk moment, en ik denk dat we dat niet mogen loslaten. We zien in de tussentijd nog te vaak voorbeelden van hoe het niet moet, de collega heeft er ook al naar verwezen. Wat betreft de suggestie van de minister: wij zijn het parlement en ik denk dat wij de initiatieven moeten nemen om herhaaldelijk de vinger op de wonde te leggen. Niet nog één keer, maar waarschijnlijk het best elk jaar, toch zeker voor zolang deze legislatuur nog duurt. We hebben vanuit bepaalde geloofsgemeenschappen immers weer fraaie voorbeelden gezien van hoe het niet moet.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Voorzitter, ik wilde oorspronkelijk niet tussenkomen, maar het geval van een aantal dagen geleden – het is te zeggen, het stond een aantal dagen geleden in de krant – dat ook de heer Veys heeft aangehaald, heeft mij persoonlijk zwaar aangegrepen. Het heeft namelijk plaatsgevonden in de straat in Deurne waar ik ben opgegroeid, de Van Den Hautelei, waar ik een 22-tal jaar, als kind en als tiener, heb gespeeld en rondgewandeld. Mijn ouders zijn er een aantal jaar geleden weggetrokken, weggevlucht zeg maar, toen zij een zogenaamd 'Conner Rousseaugevoel' kregen, ik zal het vanaf nu zo noemen. Zij voelden zich er namelijk niet meer thuis, zij voelden zich in die wijk niet meer in België, wegens de islamisering van die wijk. Dat heeft de heer Rousseau er natuurlijk niet aan toegevoegd, wegens zijn politieke correctheid, nog altijd. Het verbaasde me dus niets toen ik las dat een bewoner, een homoseksueel, daar blijkbaar al gedurende een langere periode wordt getreiterd door die zogenaamde jongeren, die een regenboogvlag van hem in brand hebben willen steken, die de deur hebben proberen intrappen, die met eieren hebben gegooid enzovoort en zo verder. Als de socialisten dat 'Conner Rousseaugevoel' wat vroeger hadden gehad, waren dit soort wijken misschien niet ontstaan en waren homoseksuelen, zoals deze man in kwestie, heel wat veiliger en vrijer geweest.

De voorzitter: De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (CD&V): In de politiek duren de dagen en weken heel lang, maar een jaar vliegt voorbij. We zijn nu al een jaar verder na dit initiatief. Twee zaken: enerzijds het charter dat we samen met de erkende geloofsgemeenschappen hebben opgemaakt en anderzijds de resolutie die we hebben aangenomen in het parlement. Ik denk dat we het belang van dat charter echt niet

mogen onderschatten, en als er wordt gewezen op een aantal terechte problemen binnen geloofsgemeenschappen, mogen we daar niet blind voor zijn.

Het voorbeeld dat wordt aangehaald in Deurne, daar zijn de erkende geloofsgemeenschappen opnieuw zo'n belangrijke partner. Het feit dat zij zich er ook publiekelijk over uitspreken dat de persoonlijke integriteit zo belangrijk is, ongeacht seksuele geaardheid, genderidentiteit enzovoort, is in dezen echt cruciaal.

Ik ben dus heel blij, minister, dat u daar ook in VILD mee aan de slag bent gegaan, dat was een initiatief van het parlement. Ik ben ook heel blij met uw suggestie. Ik denk dat we dat inderdaad moeten opnemen, het initiatief opnieuw moeten aangaan en het gesprek moeten blijven voeren, ook publiek, dat is iets van het parlement.

Die resolutie was een vraag aan de regering, maar ik heb begrepen dat we hebben afgesproken dat we er na de zomer uitgebreid zullen op terugkomen hier in de commissie, dus ik zal mijn vragen voor de verdere uitvoering laten voor dan. Ik kijk echt uit naar de discussie die we dan kunnen voeren en naar de gesprekken die we ook publiek met de geloofsgemeenschappen kunnen verderzetten.

De voorzitter: Collega, wat dat laatste betreft, dat zit in de planning voor het najaar, voor september.

Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Ik zal kort op een aantal elementen antwoorden. Eerst en vooral heb ik een kleine technische opmerking, mijnheer Veys. Het was geen charter, maar een engagement van de geloofsgemeenschappen samen met de parlementsleden om daar ter zake werk van te maken. Er zijn de verslagen van de Vlaamse Interlevensbeschouwelijke Dialoog. Daarnaast is een resolutie goedgekeurd, maar dat is iets anders. Het is een engagement van de geloofsgemeenschappen en mijn engagement als minister om dat bespreekbaar te maken op VILD en daarover te praten.

VILD heeft geen verslagen die openbaar zijn. Dat is een platform, geen openbare instelling. Die verslagen zijn vertrouwelijk. Dat is nuttig om dat gesprek te faciliteren tussen de geloofsgemeenschappen die zich vrij en open kunnen opstellen en van gedachten kunnen wisselen. Het instrument is door de Rooms-Katholieke Kerk gecreëerd. Het is mijn opdracht als minister om dat regelmatig ter sprake te brengen, uiteraard met respect voor de scheiding der machten en voor de eigenheid van elke geloofsgemeenschap, en om hen te wijzen op de verklaring die ze hebben afgelegd en op het engagement dat ze hebben genomen. Ik ga daarover met hen in permanente dialoog om hen op die manier aan te moedigen tot het zetten van concrete stappen. Ik kan hen daartoe niet dwingen. Ik kan alleen maar het gesprek gaande houden en vragen om dat op een heel ernstige manier te doen.

Daarnaast is er de Klankbordgroep en dat is mijn job. De Vlaamse Regering heeft op basis van de resolutie een Klankbordgroep opgericht die probeert om gestalte te geven aan en een antwoord te bieden op de verschillende elementen in de resolutie. Ik heb me geëngageerd om in september-oktober daarover een eerste evaluatie te maken. Er zal ook gerapporteerd worden tegen het einde van het jaar. Dat engagement blijft behouden. Het is een heel belangrijke problematiek. Ik ben ook blij dat verschillende commissieleden dat nog eens gaan hernemen. Ik zou dat ook doen omdat ik in de vertrouwelijkheid van VILD daarover heel open kan spreken en kan zoeken hoe de geloofsgemeenschappen daarin stappen kunnen zetten – dat is geen evidentie want er is nog een lange weg te gaan – en vooruitgeholpen worden. Hoe kun je een 'safe space' creëren en het gesprek op een respectvolle manier voeren? Hoe kunnen mensen met een andere seksuele oriëntatie zich daar ook thuis voelen? Hoe kun je dat mee organiseren? Ik kan

vooral die vragen stellen en suggesties doen. VILD blijft dat doen. Dat staat heel regelmatig op de agenda. Ook het publieke momentum kan heel nuttig zijn om op verschillende manieren beweging te krijgen in onze samenleving ten aanzien van meer respect en inclusiviteit op het vlak van seksuele diversiteit. Daarbij zeg je wel onder de spotlights: vorig jaar hebben we een engagement genomen en we zijn nu een jaar verder. We zijn hier opnieuw met de geloofsgemeenschappen en we herbevestigen dat, maar tegelijkertijd vragen we wat u ondertussen al hebt gedaan en waar u staat.

De voorzitter: De heer Veys heeft het woord.

Maxim Veys (Vooruit): Ik dank de minister voor zijn antwoord.

Ik wil me eerst richten tot collega Van Rooy die de naam van mijn voorzitter tot vijf keer toe noemt. Ik kijk daar niet van op. Hij zegt waarschijnlijk zaken die u raken. Dat is een goede zaak. Ik dacht eerst dat u over Deurne zou zeggen dat u daar woonde en een ei tegen uw gevel had gekregen omdat u de regenboogvlag had uitgehangen, maar dat zult u natuurlijk niet doen. U bent lid van een partij en een fractie die zeker over dit thema met een gespleten tong spreekt. *(Opmerkingen van Sam Van Rooy)*

Op zich verbaast me dat niet.

Minister, ik geef grif toe dat ik geen geduldig man ben. U spreekt over het publieke moment. Ik ben daar wat bang voor. Een van de vertegenwoordigers was toen niet bereid om een regenboogmasker aan te doen. Op zich is dat niet iets om over te vallen, maar ik voelde dat er misschien wat meer achter zat. Ik zou die verslagen graag eens kunnen inkijken. Misschien is dat achter gesloten deuren mogelijk via de griffier. Ik wil u graag op uw woord geloven, maar ik zou het jammer vinden mochten er geen resultaten komen. Als die resultaten op termijn uitblijven, kunnen die zaken – die toch essentieel zijn in het Vlaanderen van 2022 – eventueel in het erkenningsdecreet worden opgenomen. Ik zeg maar iets. Het is mijn suggestie aan u. Het is hier toch de suggestienamiddag.

Het belangrijkste is dat we niet blijven stilzitten en dat we dat thema blijvend op de agenda zetten. We zullen het van dichtbij blijven opvolgen en ik kijk alvast uit naar uw terugkoppeling in september-oktober over de verdere werkzaamheden.

De voorzitter: Uw manier van handelen siert u, maar geduld is een schone deugd. *(Opmerkingen)*

De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Sam Van Rooy aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de schorsing van de Borgerhoutse districtsaad wegens de ramadan
– 2745 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Maandagavond 25 april 2022 werd de districtsraad van Borgerhout geschorst voor minstens 25 minuten voor de ramadan. Vanaf zonsondergang mag er immers weer worden gegeten. Het districtsraadslid en vervangend voorzitter Luc Moerkerke van Groen had aan het begin van de zitting aangekondigd dat hij een 10 minuten durende schorsing voor de ramadan wilde invoeren en hij had dat ter stemming voorgelegd.

Mijn partij en de N-VA stemden tegen, maar toch heeft de raadsvoorzitter rond zonsondergang de zitting geschorst voor de ramadan, maar dan onder het mom van 'het tellen van stemmen'. Dat was duidelijk een drogreden, aangezien het tellen van 25 stemmen zeker geen 25 minuten duurt en de te lange schorsing samenviel met de zonsondergang en dus met het ogenblik waarop het ramadanvasten mag worden doorbroken.

De oppositieleden van mijn partij en van de N-VA stapten dan ook boos op. Volgens hun vaststelling werd de raad, zoals ik al zei, effectief geschorst om de islamitische raadsleden die deelnemen aan de ramadan, de tijd te gunnen om het vasten te verbreken na zonsondergang. U moet weten dat ondertussen een grote minderheid van de Borgerhoutse districtsraad – ongeveer een derde – moslim is.

Hoe dan ook is het zeer zorgwekkend dat een meerderheid van de districtsraad in beginsel instemde met het doorbreken van de scheiding van kerk en staat voor een islamitische traditie. Het toont aan dat onze cultuur, onze normen en waarden en democratische fundamenten worden bedreigd door de omvolking en islamisering, en zeker niet veilig zijn in de handen van linkse en traditionele partijen, die op de allereerste plaats hun islamitisch kiesvee willen dienen.

Ik diende hierover ondertussen een klacht in bij de Vlaamse Regering en een klacht bij het Bureau voor Integriteit van de stad Antwerpen.

Voor u, minister Somers, u bent minister van Binnenlands Bestuur én van Inburgering, wat hier toch mooi – tussen aanhalingstekens – samenkomt, heb ik de volgende vragen.

Ten eerste. Wat is uw reactie op deze demarche van de districtsvoorzitter in Borgerhout?

Ten tweede. Wat is uw reactie op het feit dat een meerderheid van een districtsraad, in casu die van Borgerhout, kennelijk instemt met het doorbreken van de scheiding van kerk en staat voor een islamitische traditie als de ramadan?

Ten derde. Heeft volgens u de districtsvoorzitter verzaakt aan de verplichtingen van het mandaat, gebaseerd op de eed die ieder raadslid heeft afgelegd? In ons land staat de Grondwet immers boven ieder religieus gebod of verbod. De districtsvoorzitter heeft door zijn handelen een religie, in casu de islam, voorrang gegeven op een officiële vergadering van een bestuurlijk orgaan. Is dat volgens u een inbreuk op de scheiding van kerk en staat? Zo neen, waarom niet?

Ten vierde. Zult u actie ondernemen? Kan plaatsvervangend voorzitter en districtsraadslid in kwestie Luc Moerkerke zich aan een sanctie verwachten? Zo ja, welke? Zo neen, waarom niet?

Tot slot. Minister Somers, vindt u dat de geldende regelgeving zou moeten worden aangepast zodat een schorsing van een lokale raadszitting nooit kan plaatsvinden vanwege de religieuze traditie of de religieuze wensen van een of meerdere raads- en/of collegeleden? Zo neen, waarom niet?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mijnheer Van Rooy, u geeft in uw vraagstelling aan dat u een tuchtklacht hebt ingediend bij de Vlaamse Regering. Ik heb daar nog geen kennis van kunnen nemen. Navraag bij mijn administratie leert mij dat deze klacht nog niet werd ontvangen.

Ik kan in elk geval niet vooruitlopen op het onderzoek van deze klacht en ik kan dan ook niet ingaan op uw concrete vragen daarover. Ik kan u wel meegeven wat

de tuchtprocedure is. Dit is te onderscheiden van de procedure inzake een klacht in het kader van het bestuurlijk toezicht bij de toezichthoudende overheid. De tuchtoverheid is de Vlaamse Regering, de toezichthoudende overheid is de Vlaamse Regering of de provinciegouverneur.

Ik schets even de procedure inzake tucht. Wanneer de Vlaamse Regering kennis krijgt van feiten die de mandataris, vermeld in artikel 122, tweede lid, en artikel 156 van het decreet Lokaal bestuur, gepleegd heeft die mogelijk kunnen worden bestempeld als kennelijk wangedrag of grove nalatigheid en die aanleiding kunnen geven tot het opleggen van een tuchtmaatregel, kan ze de provinciegouverneur van de provincie waar de betrokken mandataris benoemd of verkozen is, de opdracht geven om een tuchtonderzoek te voeren, een tuchtverslag op te maken en een tuchtdossier samen te stellen .

De taken en bevoegdheden van de voorzitter van de gemeenteraad en van de voorzitter van de districtsraad zijn duidelijk omschreven in het decreet Lokaal Bestuur. Specifiek naar het verloop van de zittingen van de districtsraad, zijn die bevoegdheden omschreven in de artikelen 24 en 25 van dat decreet.

Krachtens artikel 24 van het decreet zit de voorzitter de vergaderingen van de districtsraad voor en opent en sluit hij de vergaderingen. De bevoegdheid om de vergadering te sluiten, houdt voor de voorzitter ook het recht in om ze te schorsen. Het behoort tot de autonomie van de voorzitter van de raad om dit te beoordelen.

Een aanpassing van de regelgeving is niet nodig. Wanneer men van oordeel is dat de voorzitter een oneigenlijk gebruik heeft gemaakt van zijn recht om de vergadering te schorsen, dan kan men altijd een klacht indienen bij de toezichthoudende overheid. De toezichthoudende overheid zal zich dan, rekening houdende met alle elementen in het dossier, hierover uitspreken.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Minister, wanneer wij een klacht indienen over zoiets zwaarwichtigs, dan begrijpt u dat wij niet over één nacht ijs gaan. Ik had toch een iets meer inhoudelijk antwoord van u verwacht over deze zaak omdat het toch iets zeer fundamenteels is.

Zoals ik het van u begrijp, is het dus mogelijk dat, indien een meerderheid van een districts- of gemeenteraad ermee instemt, de vergadering kan worden geschorst als gevolg van een religieuze traditie, algemeen gezien, maar in dit geval de ramadan. Mijn vraag aan u is nogmaals of u dat wenselijk vindt. Vindt u niet dat daar regelgeving moet zijn? In Borgerhout is nu een derde van de districtsraadsleden moslim. Er zijn natuurlijk genoeg raadsleden van de linkerzijde die dat mee willen ondersteunen, maar het is toch niet ondenkbaar dat er in de toekomst een meerderheid zal zijn van islamitische raadsleden en dat die dus gezamenlijk zullen beslissen dat wegens de ramadan of het Suikerfeest de raad wordt geschorst, niet voor 10 of 15 minuten maar, zoals hier, voor maar liefst 25 minuten of misschien zelfs nog langer. Mijn vraag is nogmaals wat u daarvan vindt. Vindt u dat wenselijk en zo niet, vindt u dat de regelgeving daarvoor zou moeten worden aangepast?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Nogmaals, het behoort de voorzitter toe om zijn recht tot het schorsen van een vergadering uit te oefenen. Wanneer er oneigenlijk gebruik zou zijn, dan bestaat de mogelijkheid om een klacht in te dienen. U hebt dat ook aangekondigd, en ik verwacht dan ook dat die tuchtvraag zal komen. En dan zal op basis van de heel concrete omstandigheden daarover een oordeel worden geveld. Ik weet dat er soms om tal van redenen vergaderingen worden geschorst. Ik heb het zelf ook al geweten, en telkens opnieuw is dat volgens mij een oordeel

dat in de context van dat moment moet worden bekeken. Ik kan onmogelijk nu een uitspraak doen over dit specifieke geval, temeer omdat er ook een tuchtonderzoek zal volgen. Op basis van het tuchtverslag zal een oordeel worden gevormd.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Dan ben ik zeer benieuwd wat het onderzoek zal opleveren en wat de uitspraak zal zijn.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jeremie Vaneeckhout aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over het gebrek aan zekerheid bij het opnemen van een lokaal politiek engagement
– 2757 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Brecht Warnez aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de toepassing van de constructieve motie van wantrouwen
– 2758 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Kurt De Loor aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de constructieve motie van wantrouwen en de onbestuurbaarheid van gemeenten
– 2771 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: De heer Vaneeckhout heeft het woord.

Jeremie Vaneeckhout (Groen): Minister, ik wil het vandaag hebben over krachtdadige lokale besturen. Het is belangrijk om de impact van recente decreetwijzigingen op de lokale politiek in beeld te houden en te kijken of daar wenselijke of minder wenselijke effecten uit komen. We hebben hier, als lokale bestuurders, allemaal wel de ervaring dat het toch wel altijd een uitdaging is om voldoende geëngageerde en bekwame mensen aan te trekken. Daarover gaat het. Ieder van ons slaagt daar wel in, maar het is altijd zoeken hoe je het aantrekkelijk houdt voor mensen. Dat is ook in gesprekken die ik de voorbije tijd met burgemeesters had, in het kader van mijn parlementair werk, een paar keer naar boven gekomen. Het is moeilijk om experten in hun vakgebied te overhalen om politiek met die expertise aan de slag te gaan. Een ruimtelijke planner bijvoorbeeld wil wel gaan zetelen in de gemeentelijke commissie ruimtelijke ordening (gecoro), maar is niet per se getriggerd om schepen van ruimtelijke ordening te worden. Hetzelfde geldt voor mensen met expertise in bijvoorbeeld de culturele sector in de gemeente, die niet meteen de stap willen zetten naar de lokale politiek.

Dat heeft uiteraard deels te maken met het liever niet bekennen van een politieke voorkeur, wat helaas een sentiment is dat in deze tijd leeft. Maar het heeft ook te maken, minister, met een gebrek aan zekerheid. Politiek is een onvoorspelbare sector. Het houdt een onvoorspelbare toekomst in zich. Maar het is vooral een uitdaging die sinds de invoering van de constructieve motie van wantrouwen nog verscherpt is. Een politiek mandaat kan met deze recente regels van de ene dag op de andere dag ophouden. Het kan zelfs ophouden voor het is begonnen. Zo

leerde ons bijvoorbeeld enkele weken geleden de situatie in Wervik waar een eind 2018 onderhandelde en vastgelegde burgemeesterswissel niet doorgaat omdat de burgemeester die de sjerp binnenkort zou doorgeven, een nieuwe coalitiepartner vond en daarvoor dus het instrument van de motie van wantrouwen gebruikte, om die waar te maken.

Het is geen geheim dat wij – u en ik – het burgemeesterschap en, vanaf een bepaalde schaalgrootte, ook een schepenmandaat zien als een fulltime beroepsbezigheid. Dit houdt in dat iemand, als hij die stap zet, zijn gezinsinkomen op het spel zet door in de politiek te stappen. De uittredingsvergoedingen zijn voor deze mandatarissen slechts een beperkt vangnet, zeker nu het minder evident is geworden dat een mandaat zes jaar duurt. Als het tegenslaat kan een bestuurder al uit een bestuur gewipt worden nog voor hij erin zit. En wanneer afgesproken wissels in de bestuursploeg niet doorgaan, heeft dat natuurlijk een grote impact op het privéleven of op de eerdere professionele engagementen. Ondertussen kan bijvoorbeeld de ontslagbrief al verstuurd zijn, en dat heeft toch wel wat gevolgen. Daarover heb ik toch een aantal vragen.

Erkent u dat er sinds de invoering van de constructieve motie van wantrouwen een pak minder zekerheid en dus ook inkomenszekerheid is voor diegenen die een voltijds lokaal uitvoerend mandaat zouden wensen op te nemen?

Erkent u dat dit de drempel om de sprong richting zo'n politiek mandaat te wagen, vergroot? En dat dit op termijn kan leiden tot minder instroom van competente mensen?

Ziet u een mogelijkheid om die drempel te verlagen?

Ving u eerder al signalen op dat het voor lokale partijen moeilijker wordt – los van de politieke context van die partij, natuurlijk – om voldoende inhoudelijk sterke profielen aan te trekken om een gevarieerde, deskundige bestuursploeg te vormen? Hoe kunt u hieraan tegemoetkomen? Hoe wilt u deze uitdaging beantwoorden?

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Collega's, de constructieve motie van wantrouwen blijft de gemoederen beroeren. Afgelopen week werd op de gemeenteraad van Wervik de toepassing ervan juridisch opnieuw in vraag gesteld. Collega Vaneeckhout verwees er ook al naar. Daar is een juridische discussie ontstaan. De gemeenteraadsvoorzitter heeft geoordeeld dat de akte onontvankelijk is op basis van het feit van de hoorplicht en de motiveringsplicht.

Het is niet aan ons om hier het proces van Wervik te maken. Dat is duidelijk. Minister, ik begrijp dat u daarover individueel geen uitspraak kunt doen. Maar het is wel heel belangrijk dat u voor alle besturen in Vlaanderen duidelijke informatie geeft over hoe die motie moet worden toegepast. Vandaar dat het toch wel belangrijk is om het hier even over die hoorplicht en die motiveringsplicht te hebben.

Wat de hoorplicht betreft werd ik in de gemeenteraad van Wervik geciteerd door de voorzitter in mijn rol als academicus. Ik had daar acht jaar geleden iets over geschreven, maar jammer genoeg heeft de voorzitter me niet volledig geciteerd. Ik maak gebruik van dit forum om dat even recht te zetten. Ik heb zelf ooit gezegd dat de hoorplicht van toepassing is op de constructieve motie van wantrouwen, maar dat een contradictoir debat in de gemeenteraad ook een wijze is van het horen van de betrokkene. Dat was op basis van de Raad van State-rechtspraak in Franstalig België. Maar de voorzitter daar trekt andere conclusies en zegt dat voorafgaand de betrokkenen gehoord moeten worden, en dat is iets dat bij mijn weten tot op heden nog nooit is gebeurd in geen enkele gemeente in Vlaanderen.

Daarnaast is er ook discussie over de motiveringsplicht. We hebben het er hier in deze commissie al over gehad. U nam toen een standpunt in, maar dat is blijkbaar nog niet helemaal duidelijk. De gemeenteraadsvoorzitter heeft daar de motieven inhoudelijk beoordeeld en zelf gesteld dat die te vaag zijn en op foutieve gegevens zijn gebaseerd. Dat is dus een toetsing van de materiële motivering, zoals dat heet. Om duidelijkheid in heel Vlaanderen te hebben, stel ik u de volgende vragen, minister.

Welke rol speelt de gemeenteraadsvoorzitter in het toekennen van de constructieve motie van wantrouwen? Kan hij inhoudelijk oordelen of de motieven sterk genoeg zijn?

Kunt u uw standpunt opnieuw verduidelijken over de motivering van deze motie?

Kunt u verduidelijken in welke mate de hoorplicht geldt? Vindt u het voldoende dat er een debat hierover is in de gemeenteraad?

De voorzitter: Mijnheer De Loor, u had een interpellatieverzoek ingediend. Ik heb die tekst ook gelezen. U krijgt nu maar vier minuten om uw betoog te brengen.

De heer De Loor heeft het woord.

Kurt De Loor (Vooruit): Voorzitter, ik zal het gebald doen zodat ik me aan de timing hou.

Deze vraag gaat inderdaad over de motie van wantrouwen en de onbestuurbaarheid die dit soms met zich meebrengt in een aantal gemeenten. Het is een vernieuwing in het decreet ter versterking van de lokale democratie, dat vorig jaar werd goedgekeurd, en vervangt de regeling van structurele onbestuurbaarheid door de mogelijkheid voor de gemeenteraad om een constructieve motie van wantrouwen aan te nemen. Door de nieuwe regeling beschikt de gemeenteraad over een middel om zijn steun in het zittende college met een collectieve motie van wantrouwen of in één of meer schepenen ervan met een individuele motie van wantrouwen op te zeggen, en tegelijk, zijn steun aan de opvolgers te geven.

De constructieve motie van wantrouwen is aan een aantal voorwaarden en beperkingen onderworpen. Er zijn ook enkele uitzonderingen vastgelegd. Het is niet mogelijk in de eerste twaalf maanden na de installatie van de gemeenteraad, noch in de laatste twaalf maanden voor de lokale verkiezingen. Er kan ook geen nieuwe motie worden aangenomen binnen het jaar nadat er een collectieve constructieve motie van wantrouwen door de gemeenteraad is aangenomen.

De bedoeling van de constructieve motie van wantrouwen was om de lokale besturen slagkrachtiger te maken en gerichter te kunnen optreden wanneer een lokaal bestuur in onenigheid verzandt. Het was het Agentschap Binnenlands Bestuur dat twee legislaturen geleden een evaluatie had gehouden rond het concept van de structurele onbestuurbaarheid en een aantal voorstellen had gedaan. Er werd, onder meer in de memorie van toelichting bij het decreet, vastgesteld dat de bestaande procedure van de structurele onbestuurbaarheid niet efficiënt was en veeleer een averechts effect had met aanslepende politieke onrust, verdeeldheid en verzuring die ook doorwerkte naar de bevolking.

In de praktijk blijkt het echter niet altijd evident om de onbestuurbaarheid van lokale besturen op te lossen met een constructieve motie van wantrouwen. Dat hebben we kunnen zien in een aantal praktijkgevallen, zoals recent nog in Wervik.

Vorige week vrijdag konden we via de media nog vernemen dat in de gemeente Boortmeerbeek de aangekondigde fusie met Mechelen nog niet verteerd was en dat daardoor een aantal schepenen en een gemeenteraadslid van de meerderheid

zich distantiëren van de demarche van hun burgemeester en voortaan als onafhankelijken zullen zetelen in de gemeenteraad. Ze verwijzen naar de fusieplannen met Mechelen, waarvan zij naar eigen zeggen niet op de hoogte waren gebracht door hun burgemeester.

Door deze beslissing van de schepenen en het gemeenteraadslid heeft de huidige coalitie mogelijk geen meerderheid meer in de gemeenteraad en wordt de gemeente in chaos gestort, wat natuurlijk niet de bedoeling was van de constructieve motie van wantrouwen. Inmiddels bestaat de Boortmeerbeekse gemeenteraad al uit vijf onafhankelijke raadsleden die op lijsten van de meerderheid verkozen zijn. Een constructieve motie van wantrouwen om een andere coalitie op de been te brengen zit er niet meer in, omdat ze moet worden ondertekend door ten minste twee derde van de raadsleden van elke fractie die de motie ondersteunt. Dat betekent concreet dat de meerderheid zelf de motie van wantrouwen tegen haar eigen coalitie zou moeten ondersteunen. Bovendien kun je binnen het jaar dat er één is aangenomen, dat niet opnieuw doen.

Het gevolg van deze impasse is dat de gemeente de facto onbestuurbaar wordt, bij gebrek aan een meerderheid én een gebrek aan alternatieven. Uw demarche, ook als hoedanigheid van titelvoerend burgemeester, om een fusie tussen Mechelen en Boortmeerbeek te bewerkstellingen, leidde tot de onbestuurbaarheid van een lokaal bestuur, waarbij een constructieve motie van wantrouwen geen uitweg meer biedt.

Het decreet ter versterking van de lokale democratie was bedoeld om de onbestuurbaarheid van gemeenten tegen te gaan. Bent u van oordeel dat dit voldoende lukt met de figuur van de constructieve motie van wantrouwen, aangezien een aantal praktijkgevallen toch het tegenovergestelde bewijzen?

Bent u van oordeel dat de voorwaarden om een constructieve motie van wantrouwen in te dienen, voldoende adequaat zijn? Dringt een bijsturing van het decreet zich op? Zo ja, in welke zin?

Welke opties zijn er nog om de onbestuurbaarheid van een gemeente te verhelpen wanneer een constructieve motie decretaal dan wel praktisch niet mogelijk is?

Vindt u dat deze gang van zaken die zich ondertussen in verschillende gemeenten heeft voorgedaan, ervoor zorgt dat de politieke onrust, verdeeldheid en verzuring op het lokaal niveau verminderen, wat toch een uitdrukkelijke doelstelling was van de nieuwe regeling?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Op de vraag welke rol de gemeenteraadsvoorzitter speelt bij het beoordelen van de ontvankelijkheid van de motie van wantrouwen, kan ik u meegeven dat het de decretale taak is van de voorzitter van de gemeenteraad om de ontvankelijkheid van de motie van wantrouwen te beoordelen. De voorzitter gaat na: of de motie is ondertekend door de meerderheid van de raadsleden; of de motie is ondertekend door ten minste twee derde van de raadsleden van elke fractie die de motie ondersteunt; als het om een individuele motie gaat, of de motie ook ondersteund wordt door ten minste twee derde van de raadsleden van de fractie waartoe de schepen tegen wie de motie is gericht, behoort; of de motie vermeldt tegen welke leden van het college van burgemeester en schepenen de motie is gericht; of er voor elk van de schepenen een kandidaat-opvolger wordt voorgedragen; of er een ontvankelijke akte van voordracht is bijgevoegd; en of de motie en de akte van voordracht tijdig zijn ingediend.

Ik heb, collega Warnez, in mijn antwoord op uw schriftelijke vraag van 24 februari 2022 mijn standpunt over de motivering van de motie al verduidelijkt. Er kan in

de motie al een motivering worden opgenomen, dit is evenwel geen decretale verplichting. Een formele motivering moet worden opgenomen in het gemeenteraadsbesluit tot aanname van de motie. De motiveringsplicht is namelijk een basisprincipe van behoorlijk bestuur. De aanname van de motieven behoort tot de bevoegdheid van de gemeenteraad.

Het komt niet aan de voorzitter toe om zich daar bij de ontvankelijkheid van de motie over uit te spreken. Tegen de beslissing van de voorzitter van de gemeenteraad om een motie al dan niet ontvankelijk te verklaren, kan beroep worden aangetekend bij de Raad voor Verkiezingsbetwistingen. Tegen die uitspraak is ook beroep bij de Raad van State mogelijk.

De inhoud van de motivering kan niet gecontroleerd worden door de bestuursrechter. Dat is ook bevestigd door de Raad voor Verkiezingsbetwistingen in een arrest van 17 februari 2022. Er werd beroep ingesteld bij de Raad van State tegen deze uitspraak. De Raad van State zal zich hierover finaal moeten uitspreken.

Er is geen hoorplicht van toepassing binnen het kader van de motie van wantrouwen. Het komt de gemeenteraad, als hart van de lokale democratie, toe om hierover grondig te debatteren. Ik stel vast dat moties van wantrouwen steeds heel levendige debatten opleveren in de gemeenteraden.

Collega Vaneeckhout, u stelt zich vragen over het gevolg van het inschrijven van de motie van wantrouwen en de zekerheid bij het opnemen van een lokaal politiek engagement. Ik erken dat het moeilijker wordt om voldoende kandidaten aan te trekken die een politiek engagement willen opnemen. Dat staat voor mij wel los van de procedure van de constructieve motie van wantrouwen. Denken dat dat probleem zal worden opgelost door mandaten te gaan verzekeren, is naïef maar vertrekt voor mij bovenal vanuit de verkeerde instelling. Zoals u weet is de politiek op zichzelf een onzekere stiel. Een mandaat kan nooit als een verworven recht worden beschouwd. In de politiek stap je vanuit een bepaald engagement. Niet omdat er jou een mandaat beloofd of verzekerd zou worden.

Het is de verantwoordelijkheid van álle politici, maar ook van heel onze samenleving, om mensen warm te maken een politiek engagement op te nemen. Als minister heb ik het engagement om de gemeenteraad en de positie van de raadsleden te versterken en te verbeteren. Ik ga bijvoorbeeld structureel in overleg met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) over het statuut van onze lokale mandatarissen. Ik verwijs bovendien naar de parlementaire werkgroep – daar hebben we net nog over gesproken – die ik heb opgericht en die tot doel heeft te reflecteren over de wijze waarop de gemeenteraad versterkt kan worden in zijn rol. Dit traject zal uitmonden in een visienota die ik voor het zomerreces naar de Vlaamse Regering wens te brengen.

Collega De Loor, ik kan uw vragen samenvatten als het in vraag stellen van het instrument van de constructieve motie van wantrouwen. De constructieve motie van wantrouwen werd hier vorig jaar in het parlement uitvoerig besproken. Iedereen was het erover eens dat de procedure tot herstel van de structurele onbestuurbaarheid geen oplossing bood voor het probleem.

Uit onderzoek naar de onbestuurbaarheid van gemeenten blijkt dat de gemeente gemiddeld meer dan 250 dagen onbestuurbaar was vooraleer met de procedure van de structurele onbestuurbaarheid een nieuwe meerderheid kon worden geïnstalleerd. Die procedure was log en ingewikkeld. De inwoners van die gemeenten waren daar het slachtoffer van. Daarom heeft de Vlaamse Regering deze procedure vereenvoudigd.

We hebben nu recent een aantal praktijkvoorbeelden gezien van de toepassing van dit instrument. Er zijn ook een aantal besturen die al langer niet meer naar behoren

functioneerden, maar de inwerkingtreding van de procedure hebben afgewacht om een nieuwe meerderheid te vormen. Zij hebben bewust geen gebruik meer willen maken van de logge procedure tot herstel van de structurele onbestuurbaarheid.

Ik ga ervan uit dat iedere mandataris samen met zijn of haar fractie gaat voor een bepaald project en engagement en dit ook probeert te realiseren. De overgrote meerderheid van de lokale besturen functioneert zeer goed en werkt goed met elkaar samen. Wanneer men het écht niet meer eens is met elkaar, en na een grondig debat vaststelt dat men niet meer kan samenwerken en er sprake is van een politieke impasse, naar aanleiding van een dossier of op basis van menselijke relaties, biedt de constructieve motie van wantrouwen een oplossing om op korte termijn te voorkomen dat een gemeente een lange tijd onbestuurbaar is.

Het geeft de gemeenteraad, als controleorgaan, de mogelijkheid om het vertrouwen in een of meerdere schepenen of in het voltallige college van burgemeester en schepenen op te zeggen als zij van mening is dat de schepen niet naar behoren functioneert of de meerderheid niet meer goed werkt. Er kan daarbij niet over één nacht ijs worden gegaan. Zoals ik daarnet al heb aangehaald, moet elke fractie die de motie ondersteunt, daarbij de steun hebben van minstens twee derde van de leden.

Daarnaast kan een motie niet worden aangenomen: in de periode van een jaar na de gemeenteraadsverkiezingen, in de periode van een jaar nadat een vorige collectieve motie is aangenomen en in de periode van twaalf maanden voor de dag van de verkiezingen voor de volledige vernieuwing van de gemeenteraad.

In de uitzonderlijke situatie waar een zware lokale impasse niet kan worden opgelost met een motie van wantrouwen, bijvoorbeeld omdat er minder dan een jaar geleden al een motie van wantrouwen is gestemd, kan de gouverneur altijd een bemiddelingsopdracht opnemen.

De constructieve motie van wantrouwen versterkt de gemeenteraad in zijn positie. Het is een noodzakelijk mechanisme binnen een gezonde democratie. Daarbij primeert het belang van een goed functionerend bestuur.

Ik ben er trouwens van overtuigd dat bij ondoordacht gebruik van een motie van wantrouwen de kiezer streng zal oordelen bij een volgende verkiezing. Dat is de verantwoordelijkheid die een bestuursploeg draagt binnen een volwassen lokale democratie. En zoals u weet heb ik het volste vertrouwen in de lokale democratie, dus ik blijf ten volle de motie van wantrouwen, zoals nu opgenomen in het decreet over het lokaal bestuur, steunen.

De voorzitter: De heer Vaneeckhout heeft het woord.

Jeremie Vaneeckhout (Groen): Minister, mijn insteek was inderdaad ook niet om het fundamentele systeem in vraag te stellen. Ik denk dat er redenen waren waarom we van systeem zijn veranderd. Dat dit altijd imperfecties in zich draagt in de politieke praxis, is eigen aan onze sector, vrees ik. Ik heb er dan ook geen behoefte aan om elke gemeenteraad in Vlaanderen opnieuw te laten nagaan wat hier de juiste afweging is. Onze bezorgdheid gaat wel uit naar de zoektocht van mensen die geëngageerd zijn en zin hebben om in de politiek te stappen en eventueel te kiezen voor een lokaal uitvoerend mandaat. Het is van hieruit makkelijk oordelen dat dit 'part of the job' is. Wanneer morgen de Vlaamse Regering valt, keert u terug naar het parlement. De risico's van een uitvoerend mandaat op een hoger niveau zijn natuurlijk een stuk beperkter dan die van een lokaal uitvoerend mandaat. Wanneer daar een gemeenteraad oordeelt dat het stopt, vallen die mensen die eventueel hun job volledig hebben opgegeven, van de ene dag op de andere zonder werk. Op dat moment vallen ze in sommige statuten terug op een leefloon, afhankelijk van de vraag of ze elders al dan niet vastbenoemd zijn. Dat

is een stelsel dat we niemand in de samenleving toewensen. Dat maakt dat het voor bepaalde profielen in de samenleving niet zo interessant is om die afweging te maken.

We weten dat politiek een onvoorspelbare job is, en de vraag is dan ook of we niet moeten nadenken over bijvoorbeeld een heel korte overgangsperiode waarbij men terugvalt op de helft van de verloning om ervoor te zorgen dat die mensen twee à drie maanden de tijd hebben om zich te heroriënteren. Is dat voor u een mogelijkheid of is die deur helemaal dicht? Ik vraag dat niet omdat ik op individueel niveau medelijden zou hebben met die mensen, maar omdat ik vind dat we moeten nadenken over de aantrekkingskracht van politiek als een zinvol engagement. Wanneer we mensen willen verleiden om dat risico te nemen, moet er een klein beetje zekerheid worden ingebouwd. Het is dus geen pleidooi tegen het systeem of om de politiek als een soort bevestigd mandaat voor de rest van die zes jaar te zien; dat lijkt me geen goede keuze. Maar het lijkt me toch interessant om een beetje voorspelbaarheid of een basiszekerheid in te bouwen.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Minister, het is goed dat u heel duidelijk hebt gesteld dat er geen hoorplicht is, dat een debat in de gemeenteraad ook voldoende is en dat het niet toekomt aan een gemeenteraadsvoorzitter om inhoudelijke motieven te controleren. Dat zal heel concreet deze week en volgende week in Wervik betekenen dat men ook verder kan, maar ook dat de rest van Vlaanderen heel duidelijk zal weten wat nu eigenlijk de interpretatie is van deze motie, al hopen wij uiteraard vanuit onze fractie dat dit soort van discussies zo weinig mogelijk voorkomt, want dit doet de lokale politiek uiteraard niet zoveel goed.

De voorzitter: De heer De Loor heeft het woord.

Kurt De Loor (Vooruit): Minister, ik dank u voor u antwoord. U hebt een toelichting geven bij de figuur van de collectieve constructieve motie van wantrouwen. Ik denk dat ook niemand hier ervoor heeft gepleit om terug te keren naar de procedure van de structurele onbestuurbaarheid. We hebben allemaal gezien waartoe dat heeft geleid. Maar bij de constructieve motie van wantrouwen leert de praktijk nu eenmaal dat de huidige regeling toch ook nog voorziet in ruimte voor een soort blokkage, en daar zijn de lokale besturen niet mee gebaat. Dat kan in sommige gevallen tot onbestuurbaarheid leiden.

U zegt dat er beroep mogelijk is tegen de onontvankelijkheidsverklaring van de constructieve motie van wantrouwen bij de Raad voor Verkiezingsbetwistingen en eventueel later bij de Raad van State. Zo worden de zaken natuurlijk op de lange baan geschoven, wat die onbestuurbaarheid in de hand werkt. Dat is bijzonder jammer en daar is niemand bij gebaat, in de laatste plaats de geloofwaardigheid van de politiek.

Minister, u verwees naar de bemiddelingsopdracht die nog altijd mogelijk is. Dat is een figuur die ook bestond in de vorige procedure van de structurele onbestuurbaarheid en die ook wel heeft bewezen tot weinig resultaten te leiden. Ik vergelijk het vaak met een echtscheiding. Wanneer het niet meer gaat, dan is er die procedure van de constructieve onbestuurbaarheid. Die regels voor een echtscheiding zijn er ook, maar soms moeten de regels mee worden aangepast aan de evolutie van onze samenleving. Laat ons hopen en laten we ervan uitgaan dat we die discussie hier zo weinig mogelijk moeten voeren. Maar het is wel belangrijk dat de figuur van de constructieve motie van wantrouwen zo robuust mogelijk is, zodat dit niet leidt tot onbestuurbaarheid.

De voorzitter: De heer Van Miert heeft het woord.

Paul Van Miert (N-VA): Het is altijd fijn om te horen dat collega Vaneeckhout van deze vraag om uitleg gebruikmaakt om zijn boek nog eens te promoten, alvorens hij de voorzittershamer van zijn politieke familie zal opnemen. Nee, alle gekheid op een stokje. Ik schrik toch wel een beetje, collega, van uw manier van tussenkomen en van wat u vooral in uw eerste vraagstelling, en ook in uw repliek, zei: die zekerheid van werk en het gaan voorzien van geld om het een en ander op te vangen. Vooral dat laatste: als we dat gaan doen, denk ik dat we de politiek helemaal in het verkeerde hoekje gaan zetten. We kiezen daarvoor en er zijn meer beroepen die in hetzelfde schuitje zitten, zoals voetbaltrainers. *(Opmerkingen van Jeremie Vaneeckhout)*

Niet altijd, bepaalde: de toppers.

Ik geloof heel erg in de redenering van de minister. Ik denk dat we vooral niet alles op een hoopje moeten gooien en dat er heel goed moet worden nagedacht voor men dit traject gaat lopen. De meeste voorbeelden die we hebben gezien, zijn ook doordacht en volledig volgens de richtlijnen verlopen, zoals die bepaald waren in het decreet. Uitzonderingen zullen er altijd zijn, maar laat ons alsjeblieft niet te veel gaan morrelen en weer zijwegen gaan inslaan. Ik denk dat dit een goede basis kan zijn en dat die regelgeving tot nader order wel klopt, een uitzondering hier en daar niet te na gesproken.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Ik sluit me wel aan bij collega Van Miert, ik ben ook wat verbaasd over sommige tussenkomsten. Er wordt toch wat twijfel gezaaid over het nut van de constructieve motie van wantrouwen, terwijl ze nu ongeveer een goed jaar bestaat en – we hebben heel veel scherpe debatten gevoerd over het decreet Versterking Lokale Democratie – er over de constructieve motie van wantrouwen eigenlijk een vrij grote consensus was.

Collega De Loor, ik heb het nog eens nagekeken. U noemde dat "een grote verbetering". Ik citeer letterlijk uit het verslag. Nu wordt er toch wel wat twijfel gezaaid over de constructieve motie, terwijl die echt wel een verbetering is, zeker ten opzichte van de vroegere situatie, met veel loggere procedures. Uit de praktijk blijkt dat ze er in veel gemeenten ook voor heeft gezorgd dat de onbestuurbaarheid die er daar was, is opgelost.

Dat neemt natuurlijk niet weg dat er hier en daar vragen kunnen worden gesteld over de manier waarop die constructieve motie wordt toegepast. Ik zal er ook eerlijk over zijn: bij de manier waarop men dat in Wervik gebruikt, stel ik me heel veel vragen. Ik stel vast, collega's De Loor en Warnez, dat jullie daar ook vragen over stellen, maar dan stel ik voor dat jullie daarover toch eens bellen naar jullie lokale mensen. Wat daar gebeurt, daar frons ik natuurlijk ook mijn wenkbrauwen voor, want men kan de vraag stellen: is die daarvoor in het leven geroepen?

Dat gezegd zijnde zal ik de laatste zijn om de constructieve motie in twijfel te trekken, want ik geloof echt wel heel sterk in lokale democratie en de kracht van lokale democratie, zoals de minister ook zegt. Ik geloof ook wel dat waar men die constructieve motie eigenlijk op een verkeerde manier gebruikt, om persoonlijke en andere ambities te kunnen bestendigen, de kiezer er uiteindelijk wel zal over oordelen of men daar de juiste weg heeft gekozen. Ik denk dat zij die een goed werkend bestuur absoluut willen torpederen, daarvoor de electorale prijs zullen betalen. Maar goed, dat laat ik aan de lokale mensen van Wervik over.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Eigenlijk hebben de verschillende collega's allerlei beschouwingen gemaakt. Het waren zinvolle en boeiende beschouwingen, waarbij

men zegt: 'Als je zo'n instrument gebruikt, moet je voorzichtig zijn, want de burger zal je er ook op afrekenen als je het misbruikt.' Ik heb van geen enkele van de collega's gehoord dat men het instrument in vraag stelt, maar dat er bezorgdheden zijn en dat we die goed moeten opvolgen. Dat is ook terecht. Elke keer als zo'n instrument gebruikt wordt, wijst het toch op een moeilijke lokale situatie. Er zijn een driehonderd gemeenten, het is normaal dat er in driehonderd gemeenten af en toe wel eens problemen zijn, en dan is deze oplossing beter dan de vorige. Dat heeft iedereen ook erkend. Ik hoor nu ook niet meteen een ander geluid.

Het enige wat ik misschien nog kan toevoegen, is dat ik toch wel even wil verwijzen naar artikel 149 van het decreet Lokaal Bestuur, mijnheer Vaneeckhout, waarin vandaag de mogelijkheid van een uittredingsvergoeding is voorzien. Die is weliswaar bescheiden, dat wilde de decreetgever zo, namelijk één maand per gepresteerd jaar. Dat betekent dat er vandaag een regeling is getroffen. Is die regeling ideaal? Misschien niet, maar ik denk – en ik denk dat we het daar ook wel eens over zijn, want ik herinner mij het debat dat we toen ook gevoerd hebben in een van de vorige commissies – dat het belangrijkste voor het herwaarderen van de functie van gemeenteraadslid toch wel de vraag is: wat is mijn impact? Wat kan ik betekenen als ik vandaag gemeenteraadslid ben? Als we vaststellen dat het moeilijker is geworden om mensen te vinden om zich lokaal te engageren, heeft dat niets te maken met deze regel, want die bestond nog niet. We hebben dat gedaan op basis van cijfermateriaal en studies die we in het verleden hebben gedaan. Het is dan ook onze taak om te onderzoeken hoe we de impact van een gemeenteraadslid in het lokale beleid kunnen versterken. Als je geen impact hebt, is dat immers bescheiden. De impact van uitvoerende mandatarissen is groter. Het vraagt van mensen soms grote offers om dat te doen. Dat is ook juist.

Ik denk niet dat uw pleidooi was – ik wil u geen woorden in de mond leggen – om het salaris te verdubbelen en meer te geven. Vandaag is de mogelijkheid daar: artikel 149 van het decreet Lokaal Bestuur kan gebruikt worden. Iemand die na drie of vier jaar wordt vervangen als schepen, omdat die geen draagvlak meer heeft in de gemeenteraad, heeft dan voor drie of vier maanden een uittredingsvergoeding en kan in die periode op zoek gaan naar een nieuwe job. Voor sommigen is dat individueel vaak pijnlijk. Dat weten we ook uit het parlement. De samenleving begrijpt niet altijd dat het voor parlementsleden die wegvallen, niet altijd eenvoudig is om een nieuwe job te vinden. Men heeft dan ook de stempel van politicus op het hoofd. Dat is niet eenvoudig. Maar dat weet men nu eenmaal als men eraan begint. Onze job heeft een aantal voordelen. We hebben een boeiende job. We hebben maatschappelijke impact. Dat zijn de dingen die voordelig zijn. Er zijn ook een aantal nadelen, maar dat is iets wat we samen in het parlement ook hebben aanvaard, denk ik. De regeling in artikel 149 is volgens mij een redelijke regeling voor mensen die moeten opstappen, laat ik het zo zeggen.

De voorzitter: De heer Vaneeckhout heeft het woord.

Jeremie Vaneeckhout (Groen): Mijnheer Van Miert, ik snap uw punt, maar ik wilde enkel maar de vergelijking maken. Voetbaltrainers hebben meestal een arbeidscontract en daar kan ook van de een op de andere dag een ontslag zijn. Ze hebben dan ook wel een ontslagvergoeding.

In dezen, minister, is de verwarring er waarschijnlijk ook bij de mensen lokaal en misschien moet er beter over gecommuniceerd worden. Op de website van het Agentschap Binnenlands Bestuur staat dat er recht is op een uittredingsvergoeding als er een vernieuwing is van de bestuursorganen. Dat kan natuurlijk wel geïnterpreteerd worden als een vernieuwing van de bestuursorganen bij verkiezingen, terwijl het in dezen heel duidelijk is door het antwoord dat dit ook van toepassing is op het moment dat het schepencollege vernieuwd wordt door een motie van wantrouwen. Dat is het misverstand.

Ik heb daarover al achter de schermen met de heer Warnez wat contact gehad. Hij heeft me geïnformeerd dat het decretaal wel helemaal juist zit, waarvoor alle credits. Het is ook een geruststelling voor de mensen in kwestie want die vraag is wel bij mij terechtgekomen vanuit de lokale situatie waarover we het hier hebben. Het is belangrijk als communicatie naar de betrokkenen die ooit die stap hebben gezet en die waarschijnlijk om politieke redenen – waar we voor of tegen kunnen zijn – met deze situatie geconfronteerd worden.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Het is goed dat we hier het debat hebben gehad om een aantal dingen te verduidelijken, ook het laatste punt dat de heer Vaneeckhout heeft aangehaald. Wat we vandaag hier niet hebben gevoerd – mijnheer Ongena, ik denk niet dat het de bedoeling is om dat debat hier te voeren –, is het debat over de lokale situatie in Wervik. Dat is een half uur van mijn deur. Ik weet dus wat er in Wervik gebeurt. Ik heb ook allerlei verhalen gehoord. Ik meen echt dat het niet aan ons is om daarover te oordelen. Daarvoor is een goed debat in de gemeenteraad nodig en dan is het aan de Wervikenaar om te beslissen. Dat is de normale gang van zaken in een lokale democratie.

De voorzitter: De heer De Loor heeft het woord.

Kurt De Loor (Vooruit): Ik denk dat niemand een pleidooi gehouden heeft om terug te keren naar de procedure van structurele onbestuurbaarheid, integendeel. Onze maatschappij evolueert en we moeten lessen trekken uit gebeurtenissen. Ik heb het daarnet vergeleken met een echtscheiding. Die wetgeving en reglementering evolueren ook en dat is goed.

Minister, u zegt dat er goed nagedacht moet worden vooraleer men de constructieve motie van wantrouwen toepast. Dat is inderdaad noodzakelijk, maar dit geldt natuurlijk ook voor andere thema's. Het is onze gezamenlijke verantwoordelijkheid als politici om ervoor te zorgen – willen we goede bestuurders in onze regio, in ons land, op lokaal niveau – dat we mensen op een constructieve manier warm maken voor politiek. Dan moeten we soms ook de hand in eigen boezem kunnen steken en nadenken over sommige demarches. We kunnen de interne werkgroep ter versterking van de gemeenteraad samenroepen, maar we moeten in de eerste plaats allemaal zelf het goede voorbeeld geven.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.